



„Keresztényként erősen vitathatjuk a filmesztétának azt az álláspontját, amelyet például a kiváló, Mel Gibson-féle *A passióval*, valamint a fontos és hiánypótló alkotásnak tekinthető *Lutherrel* kapcsolatosan fejtett ki.”

► „Réz-asztali” beszélgetés a Fasorban – 5. oldal

Dr. Sólyom László köztársasági elnök nemzeti ünnepünk, október 23-án Lackner Pál ezredes, protestáns tábori püspököt dandártábornokká léptette elő.

► Részletek a tábori püspök útinaplójából a 6–7. oldalon

„Hivatásunkból és világnézetünkéből adódóan úgy szeretnénk gyógyítani, hogy keresztyén gyógyító közösségünk ki tudja sugározni a rendelkezésére álló szakmai, emberi és hitbeli tartalmat.”

► Beszélgetés a Bethesda Gyermekkórház főigazgatójával – 8. oldal

Istenkeresés ► 2. oldal
Építő és romboló erők ► 3. oldal
A feldarabolt gyertya és a lángya ► 4. oldal
Eg felé mutató ujjak és tornyok ► 5. oldal
Hajléktalanok ► 9. oldal
Mihászna honlap? ► 11. oldal

Egyházi testületek stafétabotátadása

► A Magyarországi Evangélikus Egyházban végéhez közeledik a 2000–2006-os ciklus, s lassan az általános választások is befejeződnek. Ennek megfelelően novemberben és decemberben számos olyan záró, illetőleg alakuló testületi ülésre kerül sor, amely lezárja az elmúlt hat esztendő időszakát, illetve „megnyitja” az újat. Mivel a folyamat szinte valamennyi grémiumot és bizottságot érinti, az alábbiakban a teljesség igénye nélkül sorolunk fel néhányat a legfontosabb ülések közül.

November 9-én ülésezett – múltbéli összetételében utoljára – az országos elnökség. Ebben a testületben eddig az országos felügyelő, a három püspök, a három egyházkerületi felügyelő, valamint az országos ügyész, az országos irodaigazgató és a gazdasági osztályvezető dolgozott együtt. Az elnökség az általános tájékozódás mellett beruházási, intézményirányítási kérdésekkel, valamint az egyház szeretetszolgálatának személyi és strukturális kérdéseivel foglalkozik. Feladata, hogy előkészítse az országos presbitérium ülését, és ajánlásokat fogalmazzon meg a zsinat számára.

November 17-én (lapzártánk után) tartja záróülését az eddigi országos presbitérium. Ez alkalommal mondja el ciklusértékelő jelentését dr. Frenkl Róbert leköszönő országos felügyelő. A presbitérium napirendjén szerepel a 2007. évi költségvetés megtárgyalása és esetleges elfogadása.

November 25-én tartja alakuló ülését a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata. E testület ezentúl nemcsak a korábbi zsinat törvényhozási feladatkörét látja el, hanem – összevonva a korábbi országos közgyűléssel – átveszi annak funkcióit is. Az alakuló ülésen választják meg a zsinat elnökeit, az elnök-püspököt, a bizottságok vezetőit és a különböző munkáágak országos tisztviselőit. (Lényegében ezzel az aktussal zárul le a gyülekezeti szinttől az országos szintig lebonyolított 2006. évi általános választás.)

December 8-án az új összetételű országos presbitérium ülésezik, amely több területen is átveszi az eddigi elnökség funkcióját. Ezentúl ez az évi nyolc alkalommal összehívandó testület hozza majd meg a legfontosabb irányítási és gazdasági döntéseket.

Az országos elnökséget a jövőben az elnök-püspök és az országos felügyelő kettőse testesíti meg, de elvi kérdésekben vélhetően jelentős szerep hárul majd az úgynevezett püspöki tanácsra, amely grémiumot – értelemszerűen – hazánk három evangélikus egyházkerületének lelkészi vezetője alkotja.

► *Evangelikus Hírlével* – OI



A napokban helyezték fel a diósgyőri gyülekezet templomának vörösréz toronysívegét

Új színek a déli csapatban

Ülésezett a Déli Egyházkerület közgyűlése

► A Déli Egyházkerület idei őszi közgyűlését november 10-én rendezték meg a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének tárgyalótermében. Az ülésen megvitatták a püspöki jelentéssel, a püspök helyettesi munkatervvel és a püspöki titkári előterjesztéssel kapcsolatban felmerülő kérdéseket. A fő napirendi pontok között szerepelt a 2007-es kerületi munkaterv elfogadása, a déli kerület kiemelkedő munkát végző lelkészeinek, pedagógusainak és diakóniai dolgozóinak odaítélendő Tessedik-díj megadása, a kerületi becsületszék felállítása, valamint az országos bizottságokba delegálandó kerületi küldöttek megválasztása.

Püspöki jelentésében Gáncs Péter az elmúlt fél év sikerei és gondjai mellett kiemelte, hogy Radosné Lengyel Anna, aki az első nő a kerületi felügyelői poszton egyházunk történetében, sok szempontból új szintet hozott az egyházkerület életébe. Személye révén új lehetőség adódott: pedagógusként, teológiát végzett lelkigondozóként és kommunikációs szakemberként önálló szolgáltatásokra is meghívható a gyülekezetekbe.

Szintén jelentős újítás a déli „csapatban”, hogy a közgyűlés olyan – ugyan csak női – püspök helyettest választott, aki jelenleg nem áll gyülekezeti lelkészi, illetve esperesi szolgálatban, így merőben új munkamegosztási rend alakítható ki az egyházkerület vezetésében, ami

lehetőséget nyújt a püspök helyettesi tisztség konkrét tartalommal való megtöltésére. Szabóné Mátrai Marianna nem csupán egyszerű helyettes, aki a püspök akadályoztatása esetén átvállalhat szolgálatokat, hanem olyan felelős szolgatárs, aki a püspöki hivatalban bizonyos munkaterületek önálló felügyeletét és koordinálását látja el (mint például az oktatási intézmények, a lelkészi továbbképzés, a teológiai tanácsadás és a külügyi kapcsolatok ügyei).

Szabóné Mátrai Marianna püspök helyettesi munkatervében hangsúlyozta, hogy a személyes tanácsadason túl kiemelkedően fontos feladatának érzi az egyházkerületben folyó tanítói jellegű munkák segítését és felügyeletét. Az új püspök helyettes program szerű megfogalmazásban részletezte, hogy a keresztény tanítással kapcsolatos kerületi munkavégzésnek milyen meghatározott koncepció alapján kellene megvalósulnia a jövőben. A keresztény hit és a közösségben megélt spiritualitás ábecéjének tanulása és tanítása kore érdemes az oktatási munkával kapcsolatos mindenféle rendezvényt szervezni – és nem csak a hitoktatás terén. A kerületi lelkész közösség tagjainak úgy kell tudniuk megfogalmazni a keresztény tanítás alapján a közösség, az összetartozás, a megbékélés, a kien-gesztelődés, az építő kritika és a vita szavait, hogy ezáltal a környezetüknek is valós, a gyakorlatban megélhető tartal-makat adhassanak át. (Szabóné Mátrai Marianna püspök helyettesi munkatervét elolvasható a kerület hírportálján, a Déli Harangszón: <http://del.lutheran.hu>.)

► Folytatás a 3. oldalon

Bizalom

A rendszerváltozás izgalmas, olykor feszült folyamatában, időszakában az egyházban az egyik gyakran elhangzó fogalom a bizalom volt. Igencsak érthető volt ez, hiszen a diktatúra évtizedeit, olykor baráti körön, családon belül is – a hivatalos kapcsolatokban pedig kifejezetten – a gyanakvás, a bizalmatlanság jellemezte. Nehéz volt az oldódás.

Ha jól emlékszem, 1988 őszén volt Balatonszárszón az az ifjúsági konferencia, amelynek résztvevői előkészítették a Mevisz megalakulását. Ide látogattunk el a fiatalok meghívására Harmati Béla püspökkel, hogy fórumbeszélgetés keretében válaszoljunk a kérdésekre. Ahogy mondani szokták, szinte izzott a levegő. Igyekeztünk világosan, félre nem érthetően válaszolni az úgymond kényes kérdésekre is. Számkra ez nem volt nehéz. Egyrészt mi tudtuk, hogy a társadalmi változások egyik lényeges pontja, hogy az egyházak visszanyerik teljes szabadságukat. Azaz a jövőben csak rajtunk, az egyház népén, lelkészen és híveken, az egyházkormányzón múlik, hogy mi történhet, mi történik az egyházban. Részünkről pedig megvolt az elszánás, hogy a szabadság valóban felszabadítson alkotó energiákat, hogy – többek között a fiatalok – ehhez ne csak zöld utat, hanem erkölcsi és anyagi támogatást kapjanak. Ez a továbbiakban így is történt.

De még Szárszón vagyunk. Később értem meg igazán, amikor ismételt, más közösségekben is hasonló bizalmatlanságot tapasztaltam, hogy miért sikerült oly nehezen az áttörés, illetve miért sikerült csak részlegesen. Mert a fiatalok számára (és nyilván mások számára is) az egyházvezetés a letűnőben lévő rendszerhez tartozott. Mi hiába tudtuk magunkról, hogy a teljes, az igazi reform hívei vagyunk (mi több, azt is, hogy ennek menedzselésére is lesz lehetőségünk), ha a hallgatóság szinte evidenciás szinten a múlt képviselőit látta bennünk.

Csak két jellemző, érdekes reflexiót említek.

A fórum szünetében Csepregi András – ma az egyházi ügyek titkárságának a vezetője – azt mondta nekünk: annyira szívesen elhinné, amit mondunk, hiszen szeretné, ha ezek a dolgok megvalósulnának, de ha őszinte akar lenni, egyelőre „nem megy”. Szünet után pedig Béndek Péter, aki mára jeles filozófusként vált ismertté, egyszer csak felkiáltott, hogy nem bírja tovább. Itt van a lelkes, nagyot akaró ifjúság, és itt van velük szemben két öregedő ember, akik mindent elutasítanak. Paradox voltában is ez a váratlan reakció mentette meg a helyzetet. Kitért a nevetés. Mindenki rájött, hogy a nagy feszültségben a jeles ifjú filozófus nem azt vette ki szavainkból, amit valóban mondtunk, hanem amit ő vélt kihallani, biztosra véve maradiságunkat.

Kemény dolog a bizalmatlanság, és nagy érték a bizalom. Nehéz megszerezni, könnyű elveszíteni. Mindez akkor is eszembe jutott, amikor a minap az egyházi elnökség több tagjától hallottam, hogy a gyülekezetekben bizalmatlanságot éreztek az egyházkormányzással, az Országos Egyházi Irodával, a „központtal” kapcsolatban. „Lent” úgy érzik, hogy „fent” ma sincs minden rendben. Őszintén meglepődtem. Mert bár soha sincs minden rendben, úgy vélem, egyházi közéletünk alakulása, törekvéseink, működésünk – konfliktusok esetében is – inkább a bizalomra ad okot, mint gyanakvárra, bizalmatlanságra.

A bizalmatlanság ellen a nyilvánosság, az átláthatóság az egyik leginkább hatékony eszköz, és a kívülállók részéről is elismert egyházi sajtónak manapság aligha gátja ennek. De egyházunkban az elmúlt időszakban lezajlott nemzedékváltás is bizalomerosztó kell, hogy legyen; megújult az esperesi és egyházmegyei felügyelői kar; a 21. században az országos és az egyházkerületi elnökségek valamennyi tagját teljesen szabadon választották meg a gyülekezetek.

Nem vonható kétségbe egyházunkban a kritika szabadsága sem, még ha ez mindig kényes

téma is. Ezért is helyes az az eljárás, hogy ha valaki bizalmatlanságra okot adó jelenséget észlel, jelezze a megfelelő fórumon, vagy hozza nyilvánosságra. De legyen nyitott elfogadni adott esetben azt is, hogy tévedhet!...

Ma semmi nem indokolja, hogy az új nemzedékek is hordják a múlt terheit. Eppen az is volt a mi nemzedékünknek – ha úgy tetszik, az átmenet nemzedékének – a feladata, hogy az egyházban helyreállítsa a bizalom légkörét.

Persze mindez konkrét kérdések, ügyek kapcsán válik izgalmassá, ekkor derül ki, kiállja-e a bizalom a próbát. Ilyen ügy ma – és nemcsak a példa, hanem a megoldáskeresés igényével említem ezt – az egyházi központ ügye.

Egyfelől kétségtelen, hogy az Üllői út 24. szám alatti épületegyüttes nem felel meg azoknak az igényeknek, amelyeket a jelen törvények az egyházi központtal szemben támasztanak. Átalakítása irreálisan terhelné meg az egyház erőforrásait, csaknem ellehetetlenítve az egyéb feladatokat – gyülekezeti programok, intézményi teendők és így tovább – támogatását. Még rosszabb, hogy – szakvélemények szerint – ha meg is valósulna a minimálisan szükséges felújítás, adottságai miatt akkor sem tudna az épület megfelelni a ma és a holnap igényeinek. A küszöbön álló fővárosi, részben uniós fejlesztések viszont – az épület értékesítését is magában foglaló projekt révén – olyan lehetőséget nyújtanak, amely az új központ felépítésével együtt vagy amellet megfelelő színvonalon gondoskodik az Üllői úti egyházi intézményekről (templom, könyvtár, levéltár, szeretethon, Luther Kiadó). Sorsfordító, korszakos elhatározás lenne ez.

De nem becsülhetők alá, nem söpörhetők le az ellenérvék sem. Még az érzelmiek sem, miként az Üllői úti épületegyüttes tradíciói sem, melyek – túl egyházunk történetén – az újkori magyar történelemnek is megbecsült részei. Fontos az intézmények kialakult rendje, a kapcsolatrendszerek, az itt működő kutatógárdák, a meglévő infrastruktúra.

Természetes, hogy vannak az ügynek – mindkét oldalon – olyan szereplői, akiknek álláspontjában meghatározóan jelentkezik a pozíciójuk. Ez cseppet sem baj, így juthatunk hiteles szakmai érvekhez. Mindenesetre az egyház jövőjét – emberi oldalról nézve – igencsak befolyásoló, meghatározó döntéssről van szó. Igen nagy felelősséget hordoznak a döntéshozók, szükséges végül bármilyen határozatot. A két szélső álláspont között több variáció létezik, valóban sok józan mérlegelés szükséges az optimális döntéshez. Amit hangsúlyozni szeretnék, az a bizalom – és ezzel is összefüggésben a nyilvánosság.

Csak a teljes, kölcsönös bizalom – értve ezen minden szereplőt – esetén lehet esély a jó döntésre, hiszen szükséges bármilyen döntést, bizonyosan lesznek érdeksérelmek. Ha csak ezek kerülnek a középpontba, ha a „vesztes” az egyházi értékek köntöszében frontot nyit, akkor fejlesztési helyett az értelmetlenül sebeket osztó konfliktusok uralkodhatnak el. Ezt a helyzetet is segít megelőzni a nyilvánosság, az ügy minden fázisában nyújtott érdemi, érveken nyugvó tájékoztatás.

Jók a törvényeink, az ügyek súlyának megfelelő helyre teszik a döntési kompetenciákat. Nem áll fenn annak a veszélye, hogy egy-két ember eldönthet ilyen horderejű kérdést. De annak sem, hogy megtorpedózzhat. Ebben a kérdésben a legmagasabb szintű egyházi testület, a zsinat mondja ki a végső szót. És akkor hozhatja a legjobb döntést, ha bizalomra épül az előkészítés. Így lehet remény arra, hogy csak nyertesei lesznek az nyilvánosság, ha mindenki azzal a bizalommal fogalmazza meg az álláspontját, vitatja a másikat, hogy a vitatkozók elhiszik egymásról: kizárólag a közös ügy, a közös érdek, az egyház érdeke határozza meg véleményüket.

■ FRENKL RÓBERT

É L Ő V Í Z

Istenkeresés

Nyugdíjazásom után nem sokkal találkoztam az utcán egyik gyülekezeti tagunkkal. „Erős vár a mi Istenünk!”-kel köszöntöttük egymást, azután beszélgetni kezdtünk.

– Zoli bácsi! Most, hogy nyugdíjba ment, mivel fog foglalkozni? – kérdezte.
– Keresem az Isten lábnyomát! – választam.

Tekintetéből láttam, hogy nem érti, mire gondolok. Magyarázatul ezt mondtam neki:

– Azt a tényt, hogy Isten van, kicsi korom óta tudom. Tudom azt is, hogy mit cselekedett évezredekén át. Ezt elolvashatom a Bibliában. Engem az érdekelt, mit cselekszik Isten most, korunkban közöttünk. Ezt jelenti az, hogy keresem az Isten lábnyomát...

A Kossuth rádió legutóbbi görögkeleti egyházi adásában megszólaltatták egyik legnevesebb színészünket. Hitéről vallott: amióta megtalálta Istent, boldog az élete. Minden alkalmat fölhasznál arra, hogy erről másoknak is beszéljen. Rádiós megnyilatkozásában elmondta, hogy részt vett a forradalom és szabadságharc ötvenedik évfordulója alkalmából tartott ünnepségen. Láttá és átélte az emberek egymás elleni indulatának kitörését. Mellette állt egyik barátja, a világhírű szívsebész, aki ugyancsak a keresztény életutat járja. A tragikus helyzet látványa arra indította, hogy erőteljes hangon a *Miatyánkot* imádkozza. Még nem volt könnygáz a levegőben, amikor észrevette, hogy az egyik rendőrőrn szemében könnycsepp jelenik meg... – Mi ez, ha nem az Isten lábnyoma?

Folynak a vizsgálatok, keresik a felelősöket. Nem szabad elfeledkezni arról, hogy Isten is ott járt a téren. Lábnyoma ott is felfedezhetővé lett.

Kedves Testvérem, aki e sorokat olvasod, arra biztatlak: állj be azok sorába, akik keresik az Isten lábnyomát! Akik arra figyelnek, hogy Isten mit cselekszik közöttünk ma; hogy miként mutatja meg szeretetét, hatalmát. Nem lesz el egyedül az istenkeresésben. És a Szentlélek megnyitja szemedet a mennyei Atya tetteinek meglátására.

■ FERENCZY ZOLTÁN

SEMPER REFORMANDA



„A keresztyének egyetlen és legfőbb vigasza ugyanis az, hogy minden nyomorúságukban tudják, Isten nem hazudik, hanem megváltoztathatatlanul mindent véghezvisz akarata szerint, s akaratának sem ellenállni, sem azon változtatni vagy azt megakadályozni nem lehet.”

► *Luther Márton: A szolgálai akarat (Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása)*



A Duna Televízió november 18-án, szombaton 12.05-kor kezdődő *Isten kezében* című sorozatműsorában „*Megvan az ideje a kövek összerakásának*” címmel az október 13–14-én Orosházán megrendezett Magyar Evangélikus Konferenciáról láthatunk vitett képes beszámolót. A Kárpát-medencében élő és szerte a világban szét-szóródott evangélikusokat megszólító – istentiszteletekből, személyes beszélgetésekből, valamint kulturális programokból álló – „zászlóbontó” rendezvényen mintegy száz hivatalos küldött és ezer résztvevő volt jelen. Ismétlés: november 21., kedd, 11 óra. A Duna II. Autonómia csatornán: november 24., péntek, 10.20. Szerkesztő: *Fabiny Tamás és Nevelős Zoltán*; rendező: *Horváth Tamás*.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ ELŐTTI VASÁRNAP – Mt 25,31–46

Egy idézés, amelyet mindenki megkap

A döbbenet kérdése a 44. versben: „*Uram, mikor...?*”

A ködös novemberi délutánon emberek várnak hosszú, fegyelmezett sorban a szervezett ételosztásra Budapest forgalmas csomópontjában. Sietős léptű járókelők, teli bevásárlószatyorral, futó pillantást szentelnek az ismert nagyvárosi jelenségnek. „A segítségnyújtás ola-jozottan működik” – bólintanak; ebben talán az ő adóforintjuk is benne van, a segélyszolgálat oszt, a rászoruló kap, ki-ki „teszi a dolgát” – ám a személytelenség érzése kicsit ott lóg a levegőben.

„Mit üzen a rádió?” – közszolgálati rádiók e címmel jelentkező műsora döbbenetes látélet a szegénységről, nyomorúságról, kiszolgáltatottságról 2006 Magyarországon. Élelmet, tüzelőt, némi használt ruhát, cipőt, felhalmozódott számlák kiegyenlítését kéri végsőként kétségbeesett honfitársaink, abban bízva, hogy üzenetük jóindulatú idegenek fülebe jut, és ők segítenek.

Kicsiségek – innen nézve. Kárhozat vagy üdvösség az ige szerint: észrevetem-e a másikat? Ott vár ránk Jézus, ahol vagyunk, akik mellett nap mint nap elmegyünk, akik a szomszédban élnek, akiket nem ismerünk, de akikkel keresszük egymás életútját. Az igazi istentisztelet már Ézsaiásnál is az irgalmasság gyakorlása (Ézs 58,7, vö. Mt 12,7)!

A lecke az, hogy Jézus nem hagy változatni. És hogy a mulasztás is bűn. A „kicsi-

nyek” azok a nemkívánatos személyek is, akiknek nem szívesen szentelünk még figyelmet sem, nemhogy a személyes kapcsolat olyan fokát, mint amelyet a textus 35–36. versei feltételeznek. Szintén súlyos, megfontolni való szavak Péld 19,17-ből: „*Aki könyörül a nincstelenen, az Úrnak ad kölcsön, mert ő megtéríti jótéteményét.*”

Az ítélet mércéjét nem az általunk nagyra tartott dolgok (kapcsolatrendszer, elért eredmények, sikerek) adják, hanem egyedül a Jézus Krisztussal kapcsolatos állásfoglalás a tettek mezején. Jézus az Isten Fia és az Emberfia. A ket-tős nagy parancsolat („*Szeresd az Urat, a te Istenedet...*”, és „*Szeresd felebarátodat...*”) az isteni bölcsesség szerint az utolsó ítéletkor színe előtt és benne kapcsolódik össze: ha szerettem az Urat, akkor szerettem az embertársaimat úgy, mint magamat. Az adás és az elfogadás helyzetét teremti meg Jézus, az élet lüktetését adja, a szeretet áramlásába kapcsol be, amelynek csodálatos ajándék a részvévé válni!

A „hit szeme” meglátja a szükségét szenvedőben az Urat – s a „hit szemét” kérhetjük tőle magától, most, mert kegyelméből megadja! Atyánk áldottai lehetünk mi is, akik nem is tudjuk, mikor tettük azt a jót, amit Urunk számon tart – hiszen a hit nem azt méricskéli, hogy mi mire lesz jó vagy elegendő a végső elszámoláskor...

Üdvösségünk kegyelemből adatik! Az ítélet, amelyet Jézus bíróként mond majd ki, hitünk szerint isten irgalmassá-

ga által fog beteljesedni. Ezek az igék is az evangélium részei, és addig, amíg halljuk őket, még van módunk a változtatásra és arra is, hogy küldetésünket betöltve mással is megosszuk ezt.

Élhetünk úgy, hogy e világi bíróság elé nem kell állnunk, s nem hirdetnek ki ítéletet tetteink, mulasztásaink felett. Ám az utolsó ítélet mindannyiunkra vár. Bíránk az a Jézus Krisztus lesz, akivel nem ott, akkor kell először találkozunk. Ő az, aki értünk testté lett, Emberfiává, és velünk van minden napon: igéjében, a szentségekben, az imádságban hit által megtalálható. S ha a vele való kapcsolatunk élő, ő tettekre indít, erőt, inspirációt ad a szeretet cselekedeteinek gyakorlására, s nekünk, kárhozatra méltó bűnösöknek mégis: kegyelmet ad.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

Imádkozzunk! Uram, vedd el önzésemet, részvétlenségemet, üresen csengő szavaimat, és mozdíts, indíts, bátoríts tenni, adni, szeretni, osztani. Engedd felismerem, milyen gazdagon megajándékozta engem. Tudom, most is vársz rám valahol: hadd lássalak meg a szenvedőben. Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Istenünk, aki egyszülött Fiadat adtad nekünk, hogy benne üdvösségünk és örök életünk legyen, add, hogy az ő ígéretében bízva a meghallgatás reménységével könyörögjünk hozzád!

[Lektor:] Könyörgünk, hogy ígédet mindenkor figyelmesen hallgassuk, és kegyelmedet soha meg ne vessük, hogy ne érjen készületlenül bennünket az a nap, amelyen számot kell adnunk életünkről. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk, hogy szent nevedet mindenkor tiszteljük, hatalmadat pedig féljük és csodáljuk. Óvj meg attól, hogy megbotránkozzunk ítéleteiden: hiszen te népeket választasz terved végrehajtására, majd el is veted őket; kifürkészhetetlen akaratodból néha fölmagasztalsz, máskor pedig megalázol embereket, és mi nem értjük, hogy döntéseidben miként érvényesül igazságod. Segíts, hogy ne elszámoltatni akarjunk, ha-

nem gyermeki bizalommal boruljunk le nagyságod előtt! Jézus Krisztusért kérünk,
[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk, légy velünk, Urunk, és segíts minket, miként egykor atyáinkat is megsegítetted! Tisztíts meg szívünket, és tégy minket a te szent népéddé, hogy egyedül téged szolgáljunk, hűséges tanúid legyünk, és minden körülmények között bátran valljuk meg hitünket! Jézus Krisztusért kérünk,
[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk, szereteted győzze le bennünk mindazt, ami ellened lázad. Szeretnének hinni benned: légy segítségünkre hitetlenségünkben! Keltsd életre gyenge és halófélben lévő egyházadat! Oldalmazd és tartsd meg minden küzdelmében, hogy a gonosz erőt ne vegyen rajta! Jézus Krisztusért kérünk,
[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!
[Lektor:] Könyörgünk minden szenvedő embertár-

ISMERJÜK MEG ÉNEKEINKET! 14.

„Mit Isten tesz, mind jó nekem” – a pietizmus énekei

► **Rovatunk e heti cikkében a 17. század énektérképével, a pietizmus költészetével ismerkedhetünk meg. (E. Zs.)**

A harmincéves háború lezárultával Európa igen szomorú képet mutatott, s számtalan társadalmi problémával küzdött. Az elszegényedett, erkölcsi problémákkal sújtott, létszámában igen megcsappant társadalom számára ekkor már nem volt elég, s nem jelenthetett kapaszkodót a hitviták által félmjelzett ortodoxia. Igazi lelki megújulásra volt szükség. A *Philipp Spener* frankfurti lelkészről kiinduló ébredési mozgalom kapta később a *pietizmus* megjelölést. A lelki élet, a lelki megújulás szerves része az éneklés. E korszakban megváltozik az énekek tartalma, központi elemé válik a vallásos érzelem. A kedvelt témák közé tartozik a keresztény ember harca a külvilággal és a Krisztus felé mint mennyei vőlegény felé való fordulás. A lutheránus gyülekezeti énekkincs e korban jelentősen bővült, hiszen a pie-

tisták termékeny énekszerzők voltak, némelyikük több száz éneket is írt. A jelentős mennyiség azonban nem mindig párosult a minőséggel, így a későbbi korok alaposan megrostálták a pietista énekkincset, sokszor több énekből alkotva egyet. Az énekek szövegük és dallamuk miatt is mai gyülekezeti gyakorlatunk gerincét képezik, sokszor háttérbe szorítva a reformáció századában született alkotásokat. A *Mit Isten tesz, mind jó nekem...* (ÉÉ 348) *Severus Gastorius* dallamával *Samuel Rodigast* éneke. A hagyomány szerint Rodigast, a jénai egyetem professzora 1675-ben beteg barátja, *Gastorius* számára írta a verset vigasztalásul. *Gastorius* saját betegágyán látta el dallammal. Egyik leggyakrabban használt dicsőítő énekünk *Joachim Neandertől* származik: *Áldjad, én lelkem, a dicsőség örök Királyát!* (ÉÉ 57) A vershez kapcsolódó dallam népi eredetű. (A világi dallamok egyházi szöveggel való ellátását nevezzük *kontrafaktumnak*.) A református Neander zenész családból származott, teológiai tanul, majd Frankfurtban *Spener* és *Schütz* pietista köreibez csatlakozott.

A kor ízlésének megfelelően a *Neumann* nevet annak görög megfelelőjére módosította. Szenvédelyes természetjáró volt, s versei feltehetően vándorlásai során születtek. Róla kapta nevét a Neandervölgy. Az *Itt az Isten közöttünk* kezdetű ének (ÉÉ 280) dallama is tőle származik. A vers a szintén református *Gerhard Tersteegen* alkotása. Tersteegen lelkigondozó volt, ébredési prédikátor, aki különösen is a keresztények testvéri egységéért szállt síkra. *Nikolaus Zinzendorf* gróf 1722-ben alapította meg a herrnhuti testvérgyülekezetet. Az aktív imaélet számára az énekléssel vált teljessé. Közel kétezer éneket szerzett, melyeket a későbbi korok alaposan megrostáltak, s csak átköltések nyomán került be közülük néhány a hivatalos egyházi gyűjteményekbe. Zinzendorf és közössége szintén túlnyúlt a konfesszionális kereteken; érzelem- és gondolatvilágukat jól jellemzi az *Isten szívén megpihenve...* kezdetű ének (ÉÉ 266). A barokk kor két zeneszerző-óriása egy-egy dallammal szerepel énekeskönyvünkben. *Johann Sebastian Bach* dal-

lamba, az *Ím, jászlad mellett térdelék...* (ÉÉ 161) magánénekeskönyvből került át a gyülekezeti gyakorlatba, míg *Georg Friedrich Händel* dallama, a *Győzelmet vettél...* (ÉÉ 388) eredetileg győzelmi induló volt, majd német nyelvterületen karácsonyi éneké vált; nálunk húsvéti szöveget társítottak hozzá. A pietista dallamokra – a házi áhítatokból átvéve – jellemző a dalszerűség, a szélesedő hangterjedelem. A lelki és gyülekezeti énekek közötti különbség markánsá válik. Az énekek számának növekedésével vált általánossá a 18. században a gyülekezeti énekeskönyvek használata, hiszen ilyen sok éneket már nem lehetett fejben tartani. A templomokban megjelentek az énekszámtáblák, s a sok költemény miatt egyre több verset énekeltek ugyanarra a dallamra. Végül álljon itt Tersteegen ma is időszertű biztatása: „Rögös vándorúton / Bízó szívvel járjunk! / A mulandók terhe / Ne roskassza vállunk! / Jó Atyánk velünk van. / Megsegít ő mindig / Nehéz próbáinkban. (ÉÉ 444.3) ■ W. KINCZLER ZSUZSANNA

A VASÁRNAP IGÉJE



Építő és romboló erők

Emléktábla-avatás és jubileumi megemlékezés Rákoskeresztúron

► Ötnapos ünnepi rendezvény-sorozattal emlékeztek meg a Rákoskeresztúri Evangélikus Egyház-község önálló gyülekezetté válásának és fennállásának kétszázadik évfordulójáról. Az állami szervek döntése nyomán 1945-ben lebontották Rákoskeresztúr első evangélikus templomát. A helyén álló egykori evangélikus iskola falán elhelyezett emléktábla felavatására és a hálaadó istentisztelet igehirdetési szolgálatára – az ünnepségsorozat utolsó napján, november 12-én – Gáncs Pétert, a Déli Egyházkerület püspökét hívták meg.

A megemlékezések sorában elsőként november 8-án, szerdán Debnár László tartott előadást a rákosligeti gyülekezet-rész történetéről. Csütörtökön a rákoshegyi templomban dr. Léránt István, a Pesti Egyházmege felügyelője vetítette le 200 év a Rákos mentén című filmjét. A következő napon dr. Fabiny Tamás püspöknek a Pélázat mint műfaj címmel tartott előadását hallgathatták meg az érdeklődők. November 11-én a rákoscsabai templomban orgonazenés áhítaton vehettek részt a hívek Trajtlér Gábor orgonaművész közreműködésével.

A november 12-i ünnepi istentiszteleten – Kósa László igazgató lelkésznek és Győri Gábornak, a Pesti Egyházmege esperesének a liturgiai szolgálatával – Gáncs Péter püspök hirdette Isten ígétét.



FOTÓK: PETRI GÁBOR

A Déli Egyházkerület lelkészi vezetője a lerombolt templom emléktábláján szereplő igehelyet, Róm 8,28-at, valamint a heti ígét, 2Kor 6,2-t választotta prédikációja alapjául. A gyülekezet két-

száz éves történetének legfontosabb eseményeit címszavakban felidézve rámutatott arra, hogy a megpróbáltatásokon és kudarcokon, a sikereken és örökökön túl meg kell látni a történelem Urának vezetését, aki az események céljának látszólagos rejtettségén keresztül az előrehaladást, az épülést, a közösség küldetésének beteljesülését munkálta a gyülekezet történetében. Ebben a történetben jól nyomon követhető, hogy a világban működnek templomépítő és -romboló erők, melyek megegyeznek a lelkek építésének és rombolásának erőivel: a gyülekezet ugyan elveszítette első templomát, és sok csapás is érte, de jelenleg négy templommal is rendelkezik. A mustármagnyi kicsiny kezdetet a történelem Ura megáldotta, és ma a főváros legnagyobb evangélikus gyülekezete a rákoskeresztúri, melynek négy templomtornya mind egy irányba mutat: oda, ahonnan a kegyelem érkezik, s ahová a hálaadásnak irányulnia kell.

Az istentisztelet ünnepi közgyűléssel folytatódott, amelyet dr. Léránt István egyházmegei felügyelő nyitott meg. Elsőként D. dr. Harmati Béla nyugalmazott püspök köszöntötte az ünneplő gyülekezetet. Győri Gábor esperes kiemelte, hogy a gyülekezet mögött álló kétszáz esztendő a közösség számára nem érdem, hanem elsősorban kegyelem, másodsorban ajándék, harmadsorban pedig felelősség és küldetés. Mielőtt 1806-ban önálló egyházközséggé szerveződtek, a rákoskeresztúri evangélikusok a cinkotai gyülekezethez tartoztak. Mivel itt találhatók a rákoskeresztúri hívekre vonatkozó legelső anyakönyvi bejegyzések, a rendezvényen köszöntőt mondott Blatniczky János, a cinkotai „ösgyülekezet” lelkésze is.

A kétszáz éves jubileum alkalmából megrendezett megemlékezésre ellátogatott Rákoskeresztúrra a finn testvérgyülekezetek két képviselője is. Peivikki Heinäki, a Raumai Evangélikus Egyház-község felügyelője beszédében felidézte a régóta gyümölcsöző testvérgyülekezeti kapcsolatok örömeit, majd Simo Koho, a Tampere-Kalevai Evangélikus Egyházközség lelkésze mondta el magyar nyelvű ünnepi köszöntőjét.

■ – P-OR –

Ülésezett a Déli Egyházkerület közgyűlése

◀ Folytatás az 1. oldalról

A közgyűlés jóváhagyta a kerület egyházmegeit, oktatási és diakóniai intézményeit bemutató kiadványok tervezetéről, valamint a kerületi honlap és hírportál fejlesztéséről szóló titkári előterjesztést. A tagok szintén elfogadták a 2007-es kerületi munkatervet, véglegesítve az események időpontjait és helyszíneit.

Kendeh Györgynek, a kerületi jelölőbizottság elnökének a jelöltekre vonatkozó ismertetője után megválasztot-

ták a Déli Egyházkerület országos bizottságokba delegált tisztségviselőit.

Szabóné Mátrai Mariannának a Tessedik-díj megalapításáról szóló indítványát a közgyűlés azzal a kiegészítéssel szavazta meg, hogy az év lelkésze és pedagógusa mellett terjesszék ki a díjat a diakóniai intézmények kiemelkedő munkát végző dolgozóira is.

A Déli Egyházkerület vezetősége a közgyűlésen köszönetét fejezte ki Krähling Dániel bonyhádi lelkésznek a Tolna-Baranyai Egyházmege élén végzett esperesi szolgálatáért.

■ P. G.

Egymásra „felügyeltek”



Amikor a legtöbben – nyolcvanhatan – voltak jelen a felügyelők hetedik országos konferenciáján, csaknem szűknek bizonyult a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ. A november 10–12-én megrendezett alkalmon részt vett egyházunk mindhárom püspöke és egyházkerületi felügyelője, valamint számos régi és még több újonnan megválasztott egyházmegei és gyülekezeti felügyelő. A nyitó előadást a korábbi és a jelenlegi országos felügyelő – Frenkl Róbert, illetve Pröhle Gergely – tartotta a 20. és a 21. század egyházáról. A másik ikerelőadás során Fábri Györgyöt, az MTA kommunikációs igazgatóját és Fabiny Tamást, az Északi Egyházkerület püspökét hallgathatták meg a jelenlévők arról, hogyan látják az egyházat kívülről és belülről. Az áhítatokon püspökeink szolgáltak, a záró úrvacsorai istentiszteleten az elnökpüspök. Az igen jó hangulatúnak tapasztalt felügyelői konferencia résztvevői a hivatalos program mellett éjszakába nyúló beszélgetéseken is eszmét cserélhettek egymással.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR felvétele

Fehér és fekete: orvosok és lelkészek

ÉGTÁJOLÓ



Nemrégiben olyan orvostanhanglakók között voltam, akik fontosnak tartják keresztény hitüket. Arról kérdeztek, hogyan tudnának nekik segítséget nyújtani a lelkipásztorok, a teológusok felkészülésükben vagy éppen a hivatásukban való megerősödésükben. A beszélgetés során azt tapasztaltam, hogy az egykor irigylet pályára készülő körében sokfajta bizonytalanság üti fel a fejét. Korántsem feszít mindenkit az öröm és a büszkeség, hanem sokakban ott a félelem, sőt a szorongás, esetleg az alkalmatlanság érzése is. Talán nem haszontalan, ha velük megosztott gondolataimat szélesebb körben is ismertetem, hátha ezzel többeknek segítséget tudok nyújtani.

Érdemes ebben az összefüggésben is végigolvasni az irgalmas samaritánus példázatát (Lk 10,30–37). A jól ismert elbeszélés utolsó mondatában – „Menj el, te is hasonlóképpen cselekedj” – a hivatás és a küldetés kapcsolódik egybe. Tanításával Jézus meghív egy olyan világba, amelyre nem a szokásos e világi törvényszerűségek jellemzők. Hív és vár, hogy szava felüldítsen és erősítsen; hogy közelében az ember feltöltődjön, és erőt merítsen, hogy róla vegyen példát. Majd pedig küld: menj, és hasonlóképpen cselekedj!

Hasonlóképpen! Kempis Tamás fő művével lehet ennek jelentőségét érzékelteni: Imitatio Christi. Krisztus követése, ha úgy tetszik, utánzása. A „hasonlóképpen” azt jelenti, hogy a hallgató tanítvánnyá lehet. Annak a Jézusnak a tanítványává, aki fáradhatatlanul gyógyította a betegeket: leprásokat, sorvadtt kezűket, vakokat, siketnémákat, eszelősöket, depressziósokat, vérfolyásosokat, megszállottakat. Közeliében a legkülönbözőbb kórházi osztályokat lehetett volna berendezni. Mégsem állt kórház a rendelkezésére: útszélen és kicsi házban, zsinagógában és tóparton egyaránt gyógyított. Amerre járt, kórházat alapított. Ő maga volt a kórház.

Hasonlóképpen! Egy orvos vagy ápoló abban is Jézus tanítványa lehet, hogy egyszerre törődik az emberek testével és lelkével. Mert Jézus a legszorosabb pszicho-szomatikus egységben látta az embert: tudta, hogy számos testi nyavalyának lelki eredete van, ezért a gyógyulás útja is sokszor az emberi lelken át vezet.

Hasonlóképpen! Tanítványainak nemcsak azt mondja Jézus, hogy Isten országát terjesszék, és az örömhírt hirdessék, hanem az evangéliumban ezt is olvassuk: „Magához hívta tizenkét tanítványát, és hatalmat adott nekik a tisztátalan lelkek felett, hogy kiűzzék azokat, és gyógyítsanak mindenféle betegséget és erőtlenséget.” (Mt 10,1) Később pedig ezt mondja nekik: „Gyógyítsatok meg betegeket, támasszátok fel halottakat, tisztítsatok meg leprásokat, űzzetek ki ördögöket. Ingyen kaptátok, ingyen adjátok.” (Mt 10,8)

Persze a mai magyar társadalom –

vagy akár az orvostársadalom – helyzetét látva jogos lehet a medikusok félelme. Naponta hallunk híreket az egészségügyben hullakodó kusza, rendezetlen viszonyokról.

Az orvosoknak talán a túlzott elvárásokkal – vagy éppen az előítéletekkel – kell megküzdeniük. Persze nincs új a nap alatt. Amikor a szenvedő Jóbot barátai nem tudják meggyógyítani, ő indulatosan ezt mondja: „...mindnyáján mihaszna orvosok vagytok.” (Jób 13,4) Jeremiás próféta pedig sajátos orvoshiányra panaszkodik: „Nincs balzsamolaj Gileádban, nincs itt orvos? Miért nem tud begyógyulni népemnek a sebe?” (8,22) Azután Márk evangélista mond szigorú ítéletet a korabeli orvosok fölött, amikor egy tizenkét éve beteg asszony kapcsán így ír: „...sok orvostól sokat szenvedett, mindenét ráköltötte, de semmi hasznát sem látta, hanem még rosszabbul lett...” (5,26) Érdekes, hogy egy másik evangélista, Lukács, úgy mutatja be ugyanezt az esetet, hogy – a legrégebbi kéziratok bizonyossága szerint – elhagyja ezt az orvosokkal szemben igen kritikus mondatot. Ennek oka az lehet, hogy ő maga is orvos volt (Kol 4,14)... Belülről látta e hivatás nehézségeit. Persze az is lehet, hogy a szakma már évszázadokkal ezelőtt is képes volt összezárnai, ha szükségét érezte...

Sokan talán azért félnek a rájuk váró feladatoktól, mert az orvos sokszor magányos. Elsősorban vidéken, a szakmabeliektől távol, elszórtágban, nem értelmiségi környezetben kell helytállnia. Erre a lehetséges magányra utal Jézus szava is: „Biztosan azt a közmondást mondjátok

rám: Orvos, gyógyítsd meg magadat!” (Lk 4,23) Ma ennek ez a kérdés felel meg: „Doktor úr, a maga szíve sose fáj?” De találunk vigasztaló üzenetet is. Megint csak Jeremiásnál olvassuk ezt a reménysugarat jelentő mondatot: „Bekötözöm sebeidet, meggyógyítom zúzódásaidat – így szól az Úr.” (30,17) A „hasonlóképpen cselekedj” imperatívusa mögött tehát az a tény áll, hogy maga Isten az igazi orvos.

Am legyünk őszinték: az orvosokra váró körülmények többnyire nem éppen isteniek... A mai egészségügy helyzetének, a siralmas technikai felszereltségnek, a rendezetlen fizetéseknek az ismeretében emberileg érthető lehet az aggodalom. Az orvos – főleg, ha hívó ember – megpróbál az irgalmas samaritánus nyomában járni, ám amikor „olajat és bört” akar a sebre önteni, akkor azt tapasztalja, hogy üres a korsó, és zavaros a bor. Bekötné a sebeket, ám nem steril a kötszer. Feltenné a sérültet a szeszmár hátára, de az a szegény pára összeesik a teher alatt. Aztán a végén még az is kiderülhet, hogy egyáltalán nincs vendégfogadó, ahová a beteget vihetné...

Mit lehet tenni?

Nehezedő, keményedő feltételek közepette fokozottabban érvényes az egymásra utaltság. Ez érvényes az orvosok és a lelkészek közös munkájára, összefogására is. Számos kórházban példászerű az együttműködés. Egyházi részről egyre szakszerűbb a klinikai lelkigondozás, és szerencsére mind több kórházigazgató ismeri fel, hogy a lelkészeket nem egyszerűen megtérni kell (ami a korábbi ellenséges magatartás után esetleg már

sikernek számított), hanem támogatni. Csak remélni tudom, hogy az orvosok fehér és a lelkészek – többnyire – fekete viselete jól megfér egymás mellett. A lelkigondozó nem akadályozza, hanem segíti a gyógyító munkát. A betegek és hozzátartozókra kívül adott esetben az orvosok és az ápolók is rászorulhatnak a lelkipásztor segítségére.

Néhány éve nagy reményeket tápláltunk egy szerveződő evangélikus kórház ügye iránt. Ma – a megnehezedett külső és belső körülmények miatt – talán kevesebbet hallunk erről az álomról, ám nem adjuk fel. További szakmai tervek készülnek, és sokan imádkoznak ezért a nemes ügyért.

Addig is meg kell becsülnünk a jelen lehetőségeit. Jó, hogy egyházunk küldöttei ott lehetnek a kórházakban. Most nemcsak a fekete, hanem a fehér szín is megjelenik előttem. Hiszen nemcsak a lelkészek képviselhetik a keresztény hitet, azon belül az evangélikusságot, hanem elkötelezett, hívó orvosok és ápolók is.

A fehér és a fekete jól megfér egymás mellett.



Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

Nyolc koncert – nyolc ország – egy nemzet

Ötödik alkalommal rendez gálakoncertet *Határon túli magyarok zenéje* címmel a Periferic Records–Stereo Kft. A november 23-án 19 órakor kezdődő ünnepi esemény a cég 8 koncert – 8 ország – egy nemzet elnevezésű CD-adományozó akciójának nyitórendezvénye.

A budapesti Thália Színházban tartandó est fővédnöke Súlyom László köztársasági elnök felesége, Súlyom Erzsébet, egyházi védnöke dr. Bölcskei Gusztáv református püspök. Fellép a Mísztrál együttes (Magyarország és Felvidék), az Úsztiári zenekar (Erdély), Herczku Ágnes, Pál István „Szalonna” és Pál Eszter (Kárpátalja), továbbá a Söndörgő/Vujicsics, valamint a Flótás együttes (Magyarország) és Agócs Gergely (Felvidék).

E budapesti koncert után, 2007 február–márciusában ismét a határon túli városokba indulnak – tudtuk meg Böszörményi Gergely kiadó- és koncertigazgatótól –, de a tavalyi négy helység (Révkömárom, Beregszász, Kolozsvár, Szabadka) mellett ellátogatnak még Horvátországba, Szlovéniába és Ausztriába is. Így a hazánkat körülölelő hét ország ma-

gyarságához tudják eljuttatni magyar zenei CD-iket és a koncerteket.

A hanganyagot a korábbi évekhez hasonlóan mind a szervező kiadó, mind pedig a programhoz csatlakozó zenészek és kiadók ellenszolgáltatás nélkül bocsátják rendelkezésre.

Lapunk olvasói e nemes kezdeményezést a *Határon túli magyarok zenéje* című dupla CD megvásárlásával támogathatják. A korongon a 2005/2006-os év fellépői hallhatók: a Bástya citerazenekar (Felvidék), Agócs Gergely (Felvidék), Bakos Árpád (Vajdaság), a Vujicsics–Söndörgő válogatott, a Kerekes és a Tímár testvérek (Gyimes), valamint Demeter Erika (Sepsiszentgyörgy), Pál Lajos zenekara (Kárpátalja), a Komorán, Ivánovics Tiinde (Vajdaság), továbbá a Rozsdamaró, a Mísztrál és a Dongó együttes.

A befolyó összeget határon túli koncertek megrendezésére fordítják; az adományozást és a rendezvényeket most is a Magyarországi Református Egyház segítségével és közreműködésével bonyolítják le.

► EvÉlet-infó

Vízre szállt a Ladik



FOTO: GAZDAG ZSUZSANNA

Az ifjúság körében kívánja végezni szolgálatát a Ladik szakcsoport, mely idén tavasszal alakult meg a Magyar Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) keretében. Munkájukra – amelyet a magyar Johannita Segítő Szolgálat, valamint az I. kerületi Népjóléti Közalapítvány támogat – a szervezet javára szervezett jótékonyági koncerttel kívánták felhívni a figyelmet november 12-én. A budavári evangélikus templomban tartott alkalom kezdetén a helyi gyülekezet lelkésze, Balicza Iván prédikált, majd az ismert és sokak által kedvelt, népdalokat és megzenésített verseket játszó Mísztrál együttes lépett fel.

■ G. Zs.

HIRDETÉS

Pályázat a Luther Kiadó intézményvezetői munkakörére

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma pályázatot hirdet az egyház fenntartásában működő országos intézmény, a Luther Kiadó (1085 Budapest, Üllői út 24.) teljes állású intézményvezetői munkakörének betöltésére.

Az intézményvezetőnek felsőfokú végzettségű, evangélikus vallású, konfirmált személynek kell lennie, aki az egyházközségi tagság feltételeinek legalább öt éve megfelel.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a) a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat (diploma, konfirmációs igazolás, erkölcsi bizonyítvány);
 - b) a pályázó önéletrajzát és részletes szakmai életrajzát;
 - c) az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzetelemzésre épülő elképzeléseket (a kiadói tevékenységre, kiadványokra vonatkozó elképzeléseket tartalmazó terv, illetőleg az intézmény működtetésére vonatkozó gazdasági terv);
 - d) lelkészi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől.
- Az intézményvezetőt az alábbi juttatások illetik meg:
- alapbér – megegyezés szerint;
 - szükség esetén lehetséges a szolgálati lakás megoldása.

Az intézményvezetői megbízás 2007. január 1. napjától hatéves időtartamra, 2012. december 31. napjáig szól.

A pályázatokat legkésőbb 2006. december 1. napjáig kell benyújtani a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának titkárságán (1085 Budapest, Üllői út 24. I. emelet).

A pályázat iránt érdeklődők a pályázat elkészítéséhez szükséges tájékoztatást dr. Fabiny Tamás püspöktől, az egyház médiabizottságának és a kiadó igazgatótanácsának elnökétől kaphatják meg; tel.: 1/394-2335. Az intézmény munkájába való betekintésre előzetes egyeztetést követően kerülhet sor.

A pályázati eljárás szabályairól az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvény 16–20. és 34. §-ai rendelkeznek.

Hibaigazítás. A lapunk ez évi 45. számának 7. oldalán olvasható, 1956-ról szóló kronológiai összeállításban hibásan jelent meg, hogy 1956. december 11-én az egyházegyetem tanácsa elfogadta Mágócsy (sic!) Emil egyházkerületi felügyelő lemondását. Mágócsy Emil északi egyházkerületi felügyelő 1954. július 11-én volt kénytelen lemondani tisztségéről. Utódjának, Fekete Zoltánnak a lemondását fogadta el az egyházegyetem tanácsa 1956. december 11-én. A tévedését az olvasók és különösen a leszármazottak elnézését kérem – KERTÉSZ BOTOND.

Kormányzati delegáció a déli püspöki hivatalban

► A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) delegációját fogadta a Déli Egyházkerület Püspöki Hivatalában Gáncs Péter püspök november 8-án. A találkozó előzménye az a szeptember 15-i parlamenti tárgyalás volt, amelyet Csepregi András, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkárságának vezetője szervezett, s amelyen Bajnai Gordon fejlesztéspolitikai kormánybiztos, a Fejlesztéspolitikai Irányító Testület alelnöke a történelmi egyházak vezetőivel folytatott megbeszélést az Új Magyarország fejlesztési terv egyházakat érintő stratégiai céljairól.

A szeptemberi találkozón Gáncs Péter beszámolt arról, hogy a Déli Evangélikus Egyházkerület területén két egyházi fenntartású népfőiskola is működik – Szarvason és Sárszentlőrincen –, melyek elindítása a Magyar Népfőiskolai Társaság által készített pályázatok nyomán vált lehetségessé. Mivel a Magyarországi Evangélikus Egyházzal szerződésben álló Magyar Népfőiskolai Társaság a déli püspöki hivatal székházában bérel irodahelyiségeket, kézenfekvő volt a következő, a népfőiskolák helyzetéről fókuszba állító megbeszélést a déli püspöki hivatal tárgyalótermében megtartani.

A történelmi egyházakkal való kapcsolatépítés jegyében Lantos Gabriella, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség kommunikációs igazgatója, dr. Szabó Zoltán, az

NFÜ Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Elnökhelyetteségének vezető programmenedzsere és Sági Zsolt, az NFÜ Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP) Irányító Hatósága Tervezési Főosztályának vezetője érdeklődött a népfőiskolák jelenlegi helyzetéről, problémáiról, fejlesztési terveiről. Gáncs Péter püspök oldalán Mihályfi Márta, a Magyar Népfőiskolai Társaság főtítkára és Fesztbaum Zsófia koordinátor válaszolt a népfőiskolák célcsoportjaira, szakképzeiseire és a végzetek nyomon követhetőségére vonatkozó kérdésekre.

A megbeszélés fő témái a népfőiskolai pályázatok támogatási rendszerbe való beilleszthetőségének, a felnőttképzés szakmai módszertanának, a népfőiskolák hálózatosodásának, az

intézmények infrastruktúra-fejlesztésének és a felnőttképzések helyi elérhetőségének a kérdései köré csoportosultak. Mihályfi Márta kiemelte, hogy a szarvasi és a sárszentlőrinci intézményben folyó munka példaértékű, és akár modellként is lehetne alkalmazni a kidolgozandó népfőiskolai képzési módszertanban. Külön hangsúlyozta, hogy az evangélikus egyház rendkívüli érzékenységgel nyúlt hozzá a súlyosan hátrányos helyzetű helyi roma lakosság szociális problémáihoz.

Mivel a népfőiskolai társaság elképzelései egybeesnek az NFÜ humán erőforrás-fejlesztési terveivel, a közös célok biztosítják a két szervezet jövőbeli tartós együttműködésének szakmai kereteit. Lantos Gabriella elmondta: mind egyik történelmi egyház vezetését meg fogják kérni, hogy jelöljenek ki egy kapcsolattartó embert, aki az EU-pályázatok figyeléséért felelős, és koordinálja az NFÜ és a küldő egyház együttműködési projektjeit. Egyúttal ígéretet tett arra, hogy a kapcsolattartókat az ügynökség saját költségén a pályázatok figyelésével és írásával kapcsolatos képzésben részesíti a jövő év elején.

■ – PETRI –

A feldarabolt gyertya és a lángja

► A Szinte számmisztikai erővel bíró fél évszázados évforduló – akár külső kényszerből, akár belső indítatásból – számos emlékező alkalmat hívott életre. Konferenciát rendezett a Lénárd Ödön Közhazsnú Alapítvány is Magyar Katolikus Egyház – 1956 címmel. A felemásra sikeredett állami ünnepségsorozatban e november 6-i konferencia tisztán és egyértelműen világított.

Mi kell egy jó konferenciához? Először is jó téma, sokakat érintő. Idén ez kézenfekvő: 1956 kényszerít emlékezni, gondolkodni, számot vetni. Továbbá kellene emberek, akik felvállalják a témát, és elvállalják a szervezést. A rendező alapítvány 2006 tavaszán jött létre a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia határozata nyomán. Az alapító okirat szerint „az üldözés során legendás személyiséggé vált Lénárd Ödön piarista szerzetes nevét viseli”. Célja pedig „a Magyar Katolikus Egyházat ért XX. századi támadások, üldöztetések történetének kutatása, feltárása a történettudomány eszközeivel, a tudományos eredmények közzététele”.

A konferenciát Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek nyitotta meg. Jelenléte és beszéde több volt pusztá protokollnál. Inkább „hivatalos pecsét” volt – nemcsak az alkalmon, hanem az alapítvány munkáján is. Az ülés jelentőségét Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát, kuratóriumi elnök (egyben a nap lelki-szellemi házigazdája) fogalmazta meg: „A Magyar Katolikus Egyház hivatalos minőségben csak most kezd el feltárni a közelmúltját, és a mai nap mérföldke e munkában.”

Kell továbbá egy helyszín, amely ott-hont ad az alkalomnak. Most ezt a Sapiencia Szerzetesi Hittudományi Főiskola biztosította, ahol korábban az ELTE BTK működött, még korábban (eredetileg) pedig a piarista rend egyik központi épülete volt. Az egykori bölcsész kisse tanácstanulni bolyong a felismerhetlenségig átalakított, de barátságos hangulatú, otthonos levegőjű, felújított épületben. Igazán megfelelő környezet effajta rendezvényekhez.

Szükséges még a jól megtervezett program. Ennek gerincét az évfordulós tisztelgésen kívül az eddigi tudományos kutatási eredmények számbavételének igényével összeállított előadás-sorozat adta. Elhangzottak nagy ívű, áttekintő jellegű előadások: Ármjáték a vasfüggöny mögött – a katolikus egyház és az állam kap-

csolata; A katolikus egyház és a forradalom; 1956 mint lehetőség a Magyar Katolikus Egyház felújulására; A lengyel és a magyar katolikus egyház 1956-ban. Hallhattunk részletekről: Keresztény pártprogramok és társadalomperspektívák 1956-ban; A magyar katolikusok elleni ítéletek, 1956–58; Az 1956-os forradalom hatása XII. Pius pápa megnyilatkozásaira. Figyelmet kapott néhány személyes életút: Papp Kálmán győri püspök 1956-os naplója; Az 1956-ot követő megtorlás hatása Kisbérk Imre püspök életútjára. (Utóbbi előadója az állambiztonsági iratok alapján részletesen ismertette a püspök több mint egy évtizedes ügynöki tevékenységét, végül értékelésében, a dokumentumokon mintegy felülemelkedve ellentmondásoktól sem mentes véleményét fogalmazta meg.) Nagy figyelmet kapott a forradalom egyik emblematisz személyisége: Mindszenty József „ismeretlen” rádiószózata – 1956. november 3. Töb-

erőket tud mozgósítani, akár egy téma köré is. (Csak egy csepp protestáns ürmöm az általános örömben: Ravasz László és Ordass Lajos nevének emlegetésén túl a konferenciára egyáltalán nem volt jellemző az ökumenikus kitekintés.)

Az előadások utáni „szellemi termékbemutatót” a főapát ismertette az eddigi feltáró munka egyik legújabb kézzelfogható eredményét, A katolikus egyház 1956-ban című kötetet (szerkesztette Rosdy Pál; Új Ember Kiadó, Budapest, 2006). Ezután kerekasztal-beszélgetés következett 1956, a megélt történelem témában.

És a hallgatóság? Ismeretlenek és más-honnan jól ismert arcok, püspökök, papok, levéltárosok, kutatók. (Ez utóbbiak mintha mindig mindenhol ugyanazok lennének!) Szakemberek protestáns berkekből, főiskolások helyből és érdeklődő egyháztagok. A padosorok közt felvil-



ben kiemelték, hogy szükség van az ediginél árnyaltabb, gazdagabb Mindszenty-kép kialakítására. A záró előadás – Ferencesek az 1956-os forradalomban – rendi szemszögből mutatta be a forradalom napjait.

Többségükben élvezetes előadások, jól felkészült előadók, alapos kutatómunka jelentős eredményei – mindez biztosította a konferencia magas színvonalát. (Jólesően oldották a tömény szakmai légkört a bemutatott fényképek, korabeli filmrészletek.) Az előadók egyházhoz tartozása nem volt nyilvánvaló minden esetben, jó részük azonban a legfontosabb szakmai műhelyek dolgozója, sőt vezetője (Balogh Margit igazgató, MTA Társadalomkutató Központ; Szabó Csaba, a Magyar Országos Levéltár főigazgató-helyettese, a Lénárd Ödön-alapítvány kuratóriumi tagja). Szellemekben gazdag egyház az, amelyik ilyen

lant jó néhány ferences öltözet vagy a kalocsai iskolanővérek főkötője. Mindez itt nemcsak a katolikus sokrétűséget jelzi, hanem azt a szívszorító közös történelmi tapasztalatot is, hogy a diktatúra az egyház testének egészét megtiport.

Ki ne felejtsen a végén: hogyan tud világitani egy feldarabolt gyertya? A konferencia programfüzetén érzékeny és finom szimbólum: darabokra vágott, mégis egészséges lánggal égő hóhérr gyertya, fénye bevilágítja a mögöttes fekete hátteret is. Szálatimitaktika a diktatúrában? Belső meghasonlásában darabokra törő egyház? Lehetséges értelmezések, de a kép legfontosabbat részlete a közepében húzóódó ép és sértetlen kánóc. A gyertya csakis ezáltal képes világítani. Csakis ez tartja össze a kisebb-nagyobb darabokat. Az, aki ugyanaz – tegnap, ma és mindörökké.

■ MIRÁK KATALIN

Társadalmi nemek és keresztény felelősség

► **Rendhagyó „nőnapot” tartottak múlt hét pénteken az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE). A magyar tudomány ünnepe alkalmából rendezett, *Társadalmi nemek és keresztény felelősség* címet viselő konferencián két kivétellel női előadók szólaltak fel, akik az általuk körüljárt témát természetesen elsősorban „női oldalról” közelítették meg. A konferenciát dr. Csepregi Zoltán rektor nyitotta meg, moderátorként a szervező, dr. Orosz Gábor Viktor, az MTA–EHE Szociáletikai és Ökumenikus Kutatócsoportjának tudományos főmunkatársa működött közre.**

A november 10-i rendezvény gerincét a referátumok adták, emellett a programot a teológia énekkarának szolgálata, valamint két könyvbemutató színesítette: Kézdy Péter piliscsabai evangélikus lelkész a „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet” című Andorka Eszter-émlékkönyvet, dr. Hausmann Jutta professzor asszony pedig Ruth című kötetét mutatta be.

Miután az intézmény rektora köszöntötte a megjelenteket, Kardosné dr. Kaponyi Erzsébet lépett a pulpitushoz. A Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Tanulmányok Intézetének docense A nők és férfiak kiegyensúlyozott részvétele a politikai és közéletben című előadásában egybekel mellett azt húzta alá, hogy a politikai és közéletben alapvetően férfiak vannak

dominánsan jelen, ami azért is sajnálatos, mert így épp a „sajátos női megközelítés” nem kap elegendő teret. A nők és férfiak kiegyensúlyozott részvétele a politikai döntéshozatalban azért is fontos lenne – hangsúlyozta –, mert ez előfeltétele a társadalom, valamint a demokrácia fejlődésének.

Dr. Gáspár Csaba László, a Miskolci Egyetem Filozófiatörténet Tanszékének, valamint a Pannon Egyetem Antropológia és Etika Tanszékének oktatója elsőként hallgatói figyelmébe ajánlotta az előadása témáját adó, a Hittani Kongregáció által közzétett dokumentumot. Ezután azonban nem a 2004-ben megjelent, *Levél a katolikus egyház püspökeihez, a férfiak és a nők együttműködéséről az egyházban és a társada-*

lomban című iratról szólt, hanem általában az emberről beszélt, akinek – bár elvileg ismeretlen önmaga számára – a világ és önmaga megismerésén keresztül mégis önmagát kell megvalósítania.

Emberlétünket nőként, illetve férfiként különböző módon éljük meg – mondotta dr. Belső Nóra pszichiáter A női és férfidepresszió: biológiai és társadalmi aspektusok a 21. század elején című előadásában –, épp ezért nem feledkezhetünk el a hagyományos női és férfiszerepekről.

Ugyancsak említést tett a férfi és női mivoltunkból fakadó különbözőségekről a két utolsó előadó. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem nyíregyházi kihelyezett hittanárképző tagozatának adjunktusa, dr. Cserháti Márta *Társadalmi nemek és társadalmi szerepek az Újszövetség világában* című referátumában azt ecsetelte, milyen, a nemükből fakadó nehézségekkel kellett megküzdeniük a nőknek az ókorban; Szabó Julianna, az EHE doktorandusza, a ferencvárosi gyülekezet lelkésze pedig A nők és férfiak „kiegyensúlyozott” szerepe az egyházban címet viselő referátumában a mai világunkra jellemző problémákról szólt.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Ég felé mutató ujjak és tornyok

Schéner Mihály evangélikus festőművész kiállítása Kiskőrösön

► **Kiskőrös főterén járva a Petőfi-szülőház és -emlékmúzeum előtt sűrűsödnek a lehulló falevelek a járdán, de aki a csöpögő eső és a zúgó őszi szél elől belép a múzeum kisgalériájába, egyszer csak templomok lélekemelő csendjében találja magát, és szakrális tereket rejtő épületek kisugárzó erőterét érezheti maga körül. A Petőfi-emlékmúzeum országos és nemzetközi hírű alkotókat is Kiskőrösre vonz, akik örömmel mutatják be munkásságukat a lutheránus költő szülőháza mellett. Schéner Mihály Kossuth- és Munkácsy-díjas evangélikus festőművész elgondolása és kérése egybeesett a múzeum vezetőségének elképzelésével, miszerint a művész Templomok című kiállítását Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke nyissa meg.**

Az állandó és időszaki kiállításai szervezésében mindig művészi hitelességre és színvonatra törekvő kiskőrösi múzeum idei novemberi tárlatára a nyolcvanegyedik évében járó Schéner Mihály életművének egy sajátos szegmenséből állítottak össze kollekciót: a mester templomokat ábrázoló képeiből válogattak Szepes Hédi művészettörténész rendezésében. A november 3-i megnyitón köszöntőt mondott Lasztovics László, Kiskőrös alpolgármestere.

„A kultikus helyek avatják a tájat az ember kultúrkincsévé” – idézte Schéner Mihály szavait megnyitóbeszéde elején Gáncs Péter püspök. A kultikus helyek életünkben játszott szerepe kapcsán visszautalt Nőé történetére, aki a pusztulás földjére lépve hálaltárt épített Istennek. Hasonlóképpen cselekedtek az

san is. A templomokat funkciójuk avatja kultikus helyekké, esztétikai és spirituális dimenziójuk révén válnak értékőrző és -teremtő kultúrkincsekké.

Bár szemünk ott szeret tanyázni, ahol a szépség van, a lélek romlásának újkori évtizedeiben felépültek templom nélküli, lélektelen városok. Templomok helyett épülnek felhőkarcolók, modern Babelok, melyeket tán csodálunk, ámde nem szeretünk. A kultusz is helyettesíthető, ha megváltozik a hódolat tárgya: a shopping centerekben, a fogyasztás profán szentélyeiben az ember már csak lefelé néz, az anyag különböző formáit csodálja – s lassan elfeledkezik a lélek csendjéről, a szív békéjéről és az áldásról, amely metaforikus értelemben abból az irányból jön, ahová a templomok tornyai mutatnak.



A művész...

öt követő ösyták is, akik az isteni cselekvésre adott válaszképpen hitük kifejezését és megélését segítő szent helyeket, szakrális tereket kerítettek el az emberi léttérben belül. Az ember eme „kultikus térhasználat” nyomán emelkedtek fel történelmünk során azok a templomok, amelyek mai településeink szívét képezik – nemcsak földrajzilag, hanem esztétikailag és (a földet az éggel vertikálisan összekötő értelemben) spirituálisan is.

„Ki tilthatja az áldást?” – tette fel a kérdést Juhász Ferenc költő szavaival Gáncs Péter. A nemzeti himnuszában is áldásra szomjazó nép számára Schéner Mihály segít újra meglátni a lélek és az imádság házát, a találkozás, a közösség szentélyét, az ember és ember, az ember és Isten közötti kommunikáció központját, a szakrális helyet, mely a béke és az áldás örök forrására mutat.

Schéner ezerarcú művészete létszim-

bólmumma nemesíti a megragadott tartalmat; képein legtöbbször egyszerre hullámszik át az emberi természet szent és démoni oldala, bukott embervoltunk eredendő kettőssége.



...és egyik műve

Ezen a tárlaton csak a szentség pólusának kifejezéseit láthatják az érdeklődők: a szeretet, a felfelé figyelés, a lélek jóságának szimbólumait. A galériában sűrűn emelkednek a „mutatóujjak”: a megyesegyházi templom ugyanúgy felismerhető, mint a Notre-Dame – az alkotói módszer mégsem realista, ugyanakkor nem is absztrakt. A festmények megmunkálása szinte centiméternyi közelségbe vonzza a tekintetet: a kidolgozás egyszerre tűnik gondosan művésnek és rusztikusnak elnagyoltnak. A képek mintha nem is tükröznének és ábrázolnának, hanem a templomokban valami mást láttatnának velünk, ami azonban mégsem elvont. A művész saját maga által „expresszív-szürrealistának” nevezett munkáin mintha templomokkal kifejezett ösképeket látnánk, amelyek egyszerre keltenek egyedien modern és hagyományosan ősi benyomást.

Schéner Mihály In nomine Patris című írásában így vall templomokat ábrázoló képeiről: „Nem szüntem meg megragadni a lehetőséget, hogy arányosat tegyek, olyat, ami az emberi mértéknek megfelel, és az Istennek is tetszik. Valamit meglestünk az ő mérhetetlen rendjéből és arányaiból, valami nagyon kicsit, de ez is elég ahhoz, hogy otthon találjunk magunknak a nagyvilágban. Ha ujjaim csillagsugaraival valami örömet tudtam magamnak és nektek adni, akkor az ég felé mutattam, hogy találkozam az égből csillogmilliárdjaival, az egyetemességgel, s egyben vezérlő csillagot kerestem, ami utat mutat nekem.”

Schéner Mihály Templomok című tárlata december 1-jéig tekinthető meg hétfő kivételével 9-től 17 óráig. Az emlékmúzeum címe: 6200 Kiskőrös, Petőfi tér 5. (A kiállítás képeiről készült fotók megtekinthetők a Déli Egyházkerület honlapján, a Déli Harangszón: <http://del.lutheran.hu>)

■ PETRI GÁBOR

Film és szakralitás

„Réz-asztali” beszélgetés a Fasorban

Nyugodt szívvel kijelenthetjük: az Asztali beszélgetések címet viselő sorozat országos eseménnyé vált. A beszélgetések egyrészt „hitbéli munícióval” szolgálnak a hívő keresztények számára, másrészt tartalmas szellemi élményt nyújtanak bárkinek, aki figyelemmel kíséri az ismert közéleti személyiségek – egyháziak és világiak – között zajló diskurzusokat.

Legutóbb november 7-én a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban került sor disputára Kiüresedés és szakralitás a filmek tükrében címmel. Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a fasori gyülekezet jóvoltából ezúttal két névkonon, Réz András esztéta és Réz-Nagy Zoltán evangélikus lelkész foglalt helyet a gimnázium dísztermének képzeletbeli asztalánál.

Napjainkban érdekes folyamatnak lehetünk tanúi – hangzott el Réz András bevezetőjében. A ma embere ismét a szakralitás felé fordul, de a jellemzően az egyházakat kihagyva, pusztán tárgyokban és rítusokban megélve mindezt. A filmművészet és az abban fellelhető szakralitás pedig a mozi egyetlen apró szegmense: a fő irányzat a jellemzően igénytelen szórakoztatás. Az instant élmény pedig gyorsan feledhető, vagy – amint Réz-Nagy Zoltán hozzátette – az egyes negatív jelenetek gyakran váratlanul, kiszámíthatatlan hatással törhetnek elő a néző későbbi élete során. A filmművészetek iránti fogékonyság alapvetően a társadalmi szocializációtól függ, találó hasonlattal „gyerekszobafüggő”.

A beszélgetés résztvevői egyetértettek abban is, hogy ez utóbbiért az iskolai nevelés is hibáztatható, hiszen a műalkotások elemzése során nem cél az, hogy a diákok saját véleményüket és gondolataikat próbálják megfogalmazni. Érdekes kérdés feszegetett Réz-Nagy Zoltán azzal is, hogy bizonyos filmek, bár nem vallási témájúak, a mélyben az istenél-

mény kereséséről is tanúskodnak. Ilyenek például Tarkovszkij alkotásai, aki hol történelmi filmekbe, hol sci-fi alkotásokba burkolta mindezt.

Az egyik előre borítékolható moderátori kérdés a Jézussal kapcsolatos és egyházi vonatkozású filmekre vonatkozott. A lelkész véleménye szerint óvatosan kezelendők ezek a témakörök, nehezen hozható össze a film és a szakrális tartalom, és a Ben Hur közismert jelenetére utalva elhangzott: sokszor a kevesebb több, igényesebb. Keresztényként azonban erősen vitathatjuk a filmesztétának azt az álláspontját, amelyet például a kiváló, Mel Gibson-féle A passióval, valamint a fontos és hiánypótló alkotásnak tekinthető Lutherrel kapcsolatosan fejtett ki: nevezetesen hogy hamis az ábrázolásmódjuk, illetve hogy egyházi tárgyú filmeket egyáltalában szükségtelen készíteni.

Az alapvetően kötetlen, filmbejátszásokkal tarkított eszmecsere közben több érdekes nézői kérdés és vélemény hangzott el. A legfogósabb kérdésnek az bizonyult, hogy a beszélgetés résztvevőinek melyik két alkotás a kedvence, a közönség számára leginkább ajánlható filmje. Réz András lehetetlennek nevezte a feladatot, és tréfásan hozzátette: háromszáz filmnél kevesebbet képtelen lenne megnevezni. Réz-Nagy Zoltán számára sem volt könnyű a feladvány, de a gordiuszi csomót elvágvá, Réz András egyetértő fejbólintásaitól kísérve, Tarkovszkij alkotásaira utalt vissza.

És hogy a teljes kiüresedés vagy az általunk remélt szakralitás lesz-e a meghatározó a közeljövőben? Számunkra reményt adó, ugyanakkor kellően megdöbbentő végszóként Réz-Nagy Zoltán André Malraux francia író közismert megállapítására utalva kijelentette: „A 21. század vagy spirituális lesz, vagy nem lesz.”

■ – REZSABEK –

Történelmi portrék és '56 képei

„Abban az időben, mikor a magyar angyalok betöltötték a Jelenések könyvét: megverték a Sátánt a Dunavölgyben. 1956. nov. 22.”

Fővárosunk kedves, kétszintes kis „művészcsarnoka” ismét újszerű kiállítással várja látogatóit az Erdély Művészetéért Alapítvány támogatásával. Hogyan is látták Székelyföld művészei '56 dicsőségét, tragédiáját? Mit éreztek, hogyan tudták önmagukban feldolgozni a látott vagy csak hallott eseményeket? Nagyon elgondolkoztató választ adott a kérdésre Zsögödi Nagy Imre festőművész, grafikus.



Tudjuk, hogy az erdélyi művészek mennyire aggódva figyeltek a forradalom minden mozzanatára, sokan közülük pedig – éppen Budapesten tartózkodván – részesei is lettek. Esetleg a rövid családi vagy baráti látogatás a váratlan körülmények miatt hosszú hetekre nyúlt. Ez történt Zsögödi Nagy Imrével is, aki igen gyakran találkozott kedves íróbarátaival. Az együttlétek, a beszél-

getések, a forradalom új szint hoztak művészi munkájába. Portrékat készített barátairól az események hatása alatt, és megkérte őket arra, hogy saját kezűleg írják arcképeik alá gondolataikat. (A mottóul választott biblikus szöveget például Sinka István írta portréja alá.) A művész több festményt, rajzot is készített róla, jó barátjának tartotta. Nagyon közel állt szívéhez a költővé lett juhászbojtár.

Tamási Áron is „biblikus” szöveget írt arcképéhez: „Isten angyalai, segítetek abban, hogy az újabb ezer év e véres küszöbén a magyar nemzet érdemei szerint léphessen át. 1956. IX. 19. Tamási Áron.”

Hasonló magvas gondolatokról árulkodik, vagy inkább útmutatóul szolgál a többi író, költő néhány rövid, de értékálló mondata is: Németh László, Féja Géza, Domokos Pál Péter, Illyés Gyula aláírása. Páll Lajos fohásza így hangzik: „Keserű füstszaggal, / Mérges kikiriccsel / Magadtól ne hints el, / Szerelmes Istenem.”

Természetesen Zsögödi Nagy Imre is megörökítette a napi harcok szomorú történeteit, mint a többi kiállító művész: Abodi Nagy Béla, Balázs Imre, Balogh Zoltán, Benczédi Sándor, Kazinczy János, Kós Károly, Kusztos Endre, Nagy Éva, Nagy Pál, Paulovics László, Péterfy László, Simon Endre, Szécsi András, Timován Ari Vid, Török Pál...

Erdélyi, székelyföldi festők, grafikusok forradalom alatt Pesten töltött napjainak emléke. Egy korszak, több korosztály fájdalmas sikolya. Mindezt csodálatos, hittel tel, biztató keretbe foglalta a kiállítást megnyitó Wittner Mária szabadságharcos, akinek a fehér falak néma képei az átélt valóságot jelentik.

■ SCHELKEN PÁLMA

Az „Erdélyi művészek '56-ról” című kiállítás november 24-ig tekinthető meg a Vármege Galériában (Budapest V., Vármege u. 11.). Nyitva tartás: keddtől péntekig 10 és 18 óra között.

KÜLSZÓLO

Részletek Lackner Pál protestán

Útinapló-töredékek, az objektivitás igénye nélkül...

Tábori püspökként feladataim egy része a külföldön missziót teljesítő katonák lelkipogondozásával kapcsolatos. Vagy a kint dolgozó kollégát kell meglátogatnom, és – rendszerint keresztelővel egybekötve – istentiszteletet kell tartanom (vizitáció), vagy olyan alakulatot kell felkeresnem, ahol nincs állandó lelkeszi hely. Ez utóbbi esetben a lelkipásztori beszélgetés, az istentisztelet vagy a kisebb-nagyobb körben történő megbeszélés alkotja a programot.

Néha elkísérhetek kisebb közösségeket egy-egy kirándulásra is, ami az új információk s élmények közt sajátos lehetőségeket ad. A vizitáció szolgálatát Jákob János püspökhelytessel tudjuk megosztani; a látogatásokban rajta kívül Mészáros László lelkeszi segít nekem.

Az alábbi beszámolók szubjektívek, nem a dokumentálás vagy a tudományos alaposság bizonyítása a célom velük, hanem a hangulat és az érzések megosztása. Természetesen néhány kérdésről a katonai rendszabályok vagy általános biztonsági megfontolások miatt nem írtam. Remélem, beszámolómon keresztül is sikerül ajtót nyitnom – legalább résnyire – a Protestáns Tábori Püspökség életébe.

Több mint tíz éve végez a honvédség békefenntartó szolgálatot szerte a világban. A kérdésre, hogy miért kell ez nekünk, egy egyszerű példával tudok válaszolni: az árvizet is igyekszünk mederben tartani, hogy ne okozzon kárt másutt. A politikai konfliktusok helyben történő kezelése minimalizálja a menekültek számát, illetve próbálja csökkenteni az anyagi és természeti károkat.

A látogatásokról kiutazásaim sorrendjében szölok: Koszovó, Macedónia, Bosznia és Ciprus. (Az iraki misszió kinevezésem előtt néhány nappal ért véget; Nagy Lászlót és Máté Sándort akkor és ott nem tudta a szolgálat meglátogatni, csak szóban, írásban és e-mailben – és természetesen imádságban – volt velük kapcsolat.)

A képek nem művészek, de talán megteszik. Ha más misszióba kell utaznom – s erre, úgy tűnik, reális az esély –, ígérem, arról is beszámolok majd az Evangélikus Élet olvasóinak.

■ LACKNER PÁL evangélikus lelkeszi, dandártábornok, tábori püspök



Amikor kiderült, hogy virágvasárnap ünnepét Bosznia-Hercegovinában töltöm, a Szarajevó melletti Budmir táborban szolgálatot teljesítő magyar kontingensnél, sok minden átsuhant a fejemben. Nemzedékem számára a Bosnyák tér az egyetemi évek mindennapjainak jelképe volt, hiszen itt szálltunk buszra, ide igyekeztünk reggelenként. Utána eszembe jutott az 1984. évi téli olimpia, amelyet esténként nemcsak azért néztünk a tévében, mert csak két csatorna volt, hanem azért is, mert az akkori finn ösztöndíjas, Matti Salminen rendkívül lelkesen szurkolt honfitársainak, és a himnuszot hangosan énekelve, ujjongva ünnepelte az aranyérmeseket – nekünk ilyen feladatunk akkor nem akadt. Megjelentek lelki szemem előtt Csontváry képei is.

Az ide vezető út is tartogatott elgondolkodtató elemeket. Az áradó Duna gátján vezetett az út, láttuk a megduzzadt vizet a folyamban és a patakokban, a homokzsákokat a parton és a gáton; az árvízi védekezés néha sebességkorlátozással vagy sávlezárással is járt. Mohács előtt a Csele-pataokban kevés volt a víz – egy ár-hulláma, mint tudjuk, hatást gyakorolt egy bizonyos történelmi eseményre...

A határ után az első nagy település Pélmónostor, ide érkeznek a vonatok Magyarbóly felől. Gyerekkoromban – nagybátyámnál nyaralva – a „szigorián ellenőrzött vonatokat” láttam az állomáson mint az elérhetetlenség testet öltött formáit.

A tábla közben már Kácsfalut jelzi, a régi Tolna-Baranya-Somogyi Egyházmegye egykoron legdélebbi gyülekezetét, amelyet a történelem viharai eltöröltek. Eszék, a Dráva menti nagyváros történelmünkben sokszor szerepelt. A nemzetközi katonai menetszabályok nem engedik meg, hogy szomszédoljunk az itteni evangélikus gyülekezetnél, amely negyed évszázadon át egyházunkhoz tartozott; mennünk kell tovább.

A következő határ után a régiónak is nevet adó Boszna folyó mentén el lehet gondolkodni az egykori Monarchia legkisebb és csak alig két nemzedéken át itt működő német nyelvű evangélikus közösségéről, a boszniai evangélikus egy-

házról és ennek a pár gyülekezetnek a rendkívül viszontagságos sorsáról. Szarajevóban álló egykori templomuk a Monarchia déli részének legnagyobb evangélikus liturgikus épülete volt a város centrumában; ma a művészeti akadémia működik itt, akárcsak a szomszédos volt zsinagógában. Innen ötpercnyi séta visz az első világháborút elindító merénylet színhelyén, a Latin-hídon át a katolikus és ortodox székesegyházig vagy a főmeccsetig.

Útközben – az idén születésének 125. évfordulója miatt sokat emlegetett – Bartók Béla egyetlen operája, a *Kékszakállú herceg vára* is bevillan a vérfoltos kincsekkel: a csodás természetben ott a szemét, a házak egy része ki van égue, vagy látszanak még a golyónyomok. Nem látjuk az aknákat a földben, de tudjuk jól, hogy Kam-bodzsa után Boszniáé a kétes ezüstérem ezen a téren – még jó néhány évtizedig!

Az itteni szolgálat nem a távolság mi-

ezeket a nagy ugrásokat elviselni lehet csak, megszokni nagyon nehéz.

A polgári közigazgatás rendkívül bonyolult, még nem is igazán működik, az adatbázisok bizonytalanok, ugyanakkor hiánycikként csak a kátyú említhető meg. A hercegovinai körzet fővárosában, Mostarban turisták százai bámulják a világörökség részét képező hidakat – amelyek katonáink segítségével épültek újjá –, az idegenforgalom és vendéglátás minden igényt kielégítve ismét tényleges gazdasági húzóágazat.

A magyar katonák számára ez a vidék az újkori történelemben az első tizenkét misszió helyszíne volt a háború után. Az újjáépítésről és a közben alkalmazott némely bravúros műszaki megoldásról ma is tisztelettel szólnak az itteniek, akárcsak a Monarchia koráról, amely az infrastruktúrát és az oktatási intézményrendszert mindmáig meghatározza.



Városnézésen Mostarban – a megújult Öreghíd

att nehéz – Szarajevó közelebb van Mohácshoz, mint Debrecen –, a kulturális különbség sem akkora, mint Rigómezőn vagy Afganisztánban, a klimatikus viszonyok azonban próbára teszik az embert. Péntek reggel (április 7-én) még a havas táborról készülhettek fényképek, délben pedig már húsz fokon álltak a hőmérők;

Itt debütált idegenben a magyar tábori lelkeszi szolgálat is: hat-hat váltást teljesítettek a katolikus, illetve a protestáns szolgálat tagjai. Ma itt a létszám miatt nincs állandóan magyar lelkeszi (a hatályos jogszabály szerint százötven fő felett van rá szükség), ezért rendszeres látogatással próbálunk meg segíteni a lelki

Rigómező neve a történelemből ismert, az iskolában tanultunk az itt zajlott csatákról, de sokan meglepődnek, ha meghallják mai nevét: Kosovo polje...

Az egykori Jugoszlávia szerb tagköztársaságának két autonóm része volt: Vajdaság és Koszovó. Az elmúlt bő évtizedben alig volt követhető a szétválás és az átalakulás folyamata. Mára Szerbia egyedül maradt, és nehéz előre látni, mi lesz Koszovó sorsa.

A szerb államiség és egyháztörténet számára igazán a déli területek a meghatározók. A történelmi levegő a kolostorokon ma is érződik, de a lakosság alig egy tizede szerb és ortodox. Az albánok túlnyomó része muzulmán, akik közt erősen terjed a fundamentalizmus, sokszor a Közel-Keletről származó finanszírozással is. A katolikusok száma elenyésző, ők horvátok vagy albánok. A terület bűnügyi fertőzöttsége magas, az itteni bűnszövetkezeteknek európai kapcsolataik is vannak.

Hazánk szerepvállalása Koszovóban még az előző évtized végén (írhatnám azt is: még a múlt évezredben) kezdődött. A létszám többször változott, a szolgálatvégzés helyszínei is, de a tábori lelkeszi szolgálat jelenléte állandó, a protestáns és a katolikus lelkeszek felváltva kerülnek kiküldésre.

Diákkoromban a mozikban nagy sikerrel mentek a jugoszláv–NDK koprodukcióban készült indiánfilmek *Gojko Mitic* főszereplésével. Az egykori pristinai filmgyár ma a soknemzetiségű

KFOR – a nemzetközi békefenntartó erő – főhadiszállása, félhivatalos nevén a „Film City”. A magyarok itt és a közeli Szent László táborban szolgálnak. Katonáink az őrszolgálat mellett egy orvosi laboratóriumot is üzemeltetnek, amely az egyetlen magas színvonalú diagnosztikai központ a régióban. Eleve nem csak a katonák számára dolgozik: ez az egyetlen közegészségügyi központ is.

Látogatásaim során laktam itt is, meg a táborban is. Nagy különbség nincs köztük; mint szinte minden misszióban, a katonák itt is konténerben élnek. En-

nek méreteit könnyű elképzelni, komfortja talán jobb az elképzeléseknél. A katonák számára ez az elhelyezés mindegyikre nem egyszerű, az összezártság miatt keletkeznek konfliktusok, amelyeknek a megoldásában a lelkeszeknek is részt kell venniük.

A Szent László tábor sajátossága, hogy egyedül itt van saját imaterem; a többi helyen más nemzetekkel közösen használjuk őket. A régi gyárépület emeletén lévő helyiség berendezése olyan, mint itthon egy szerényebb gyülekezeti teremé. Ami viszont szokatlan: a hasz-



Advent: nem csak új egyházi év kezdődik...

Koszovó és a korábbi jugoszláv tagköztársaság,

GÁLÁLTBAN

s tábori püspök „útinaplójából”

zniában

kérdések megoldásában, illetve istentisztelettel ünnepelni a nagyünnepek környékén.



A sarajevói volt a Balkán legnagyobb evangélikus temploma

A táborban, a főváros peremén megszámálhatatlan nemzet fiai (és lányai) teljesítenek szolgálatot több nemzetközi alakulatban. A nyelvi Bábelt csak tetézi az egyenruhák és rendfokozatok kavalkádja. A munkanyelv az angol, amelyet néhányan igen sajátos tájszólásban beszélnek, de e nyelv ismeretét a mediterrán országokból érkezett katonák nagy része nem tekinti magára nézve kötelezőnek. A mintegy száz kilométerre lévő többi támaszponttól hetente vagy kéthetente menetrend szerint ide bejáró német evangélikus, német katolikus, osztrák katolikus és görög ortodox lelkészeken kívül ész evangélikus – aki angolul is prédikál – és olasz katolikus kolléga teljesít jelenleg folyamatosan szolgálatot; a két utóbbival találkoztam is. Az olasz katolikus lelkész teljesen természetes módon rendelkezésre bocsátotta vasárnapi istentiszteletünkhöz az olasz altáborban álló fatemplomot.

Érdekes módon az eddigi missziók egyértelmű nemzetközi tapasztalata az a

tény, hogy az anyanyelvi határok az egészségügy és a lelkipondozás területén a legerősebbek és a legproblémásabbak. A feladat-végrehajtás nyelve viszonylag egyértelmű, de idegen nyelven elmondani azt, hogy a gyomrom fáj, görcsöl vagy emelkedik, nem annyira egyszerű – külön

nösen akkor, ha ez a nyelv a másíknak sem az anyanyelve; ilyenkor fontos részletek sikkadhatnak el. Ez ránk is igaz, hiszen a bibliai idézetek vagy az énekek és versek – amelyeket jól tudunk az anyanyelvünkön – nem biztos, hogy egy második vagy harmadik nyelven kapásból idézhetőek. Nem véletlenül kellett a Monarchia idején a tábori lelkészeknek a magyar és a német lelkészvizsga mellett még egyet valamely szláv nyelven (cseh, szlovák vagy lengyel) is letennie.

Váratlan feladatok miatt nem voltak sokan az istentiszteleten, de szórványegyházi tapasztalatom ilyen formában is gyarapodott: virágvasárnap egykor nagy tömeg hozsannázott, de Jézus ma a kevesek szívébe is bevonulhat. A katonákkal és az itt szolgálatot végző rendőrökkel folytatott egyéni és éjszakába nyúló kiscsoportos beszélgetések egyaránt azt mutatták, hogy nem feleslegesen jöttem ide, és hogy szükséges lesz néhány hónap múlva valakinek ismét ellátogatnia az új váltás tagjaihoz.

szonya Belgráddal ma sem egyszerű: a repülőgépek nem légvonalban jönnek ide, hanem Románia és Bulgária érintésével, kerülő úton.

Szegény ez az ország, Koszovónál is szegényebbnek tűnik, nemzetiségi feszültségei azonban mintha jobban merderben lennének tartva. Az itteni orto-



A jelenlét öntudatos demonstrációja

ákok Nagy Sándorként ismerik. A mai ország nem ennyire meghatározója a világpolitikának, sőt még a nevééről is vita folyik. A szomszédos Görögország egyik tartománya is erre a névre hallgat, ezért a nemzetközi szervezetek FYROM (Former Yugoslav Republic of Macedonia, magyarul Macedónia Korábbi Jugoszláv Tagköztársaság) néven ismerték el. Vi-

dox egyház már a hetvenes évek elején elszakadt Belgrádtól, az akkori szakadár helyzete egyházjogilag rendeződött.

Az itteni magyar csapat nappali szobájában voltak megtartva az istentiszteletek; mindig jó hangulatú beszélgetés követte őket. E kis létszámot igénylő feladat véget ért már, de az biztos, hogy Rigómezőn még több lelkészünk megfordul majd.

Ciprus – a sokarcú sziget

Keveset szerepel a mai híradásokban – és a politikai vitákban is – a ciprusi ENSZ-misszió. Általános iskolás voltam 1974-ben, amikor katonai puccs következtében meghalt III. Makariosz érsek, a sziget államfője, és partra szálltak a török katonák a kisebbség védelmében. E fegyverszünet pillanatában elfoglalt állások jelentik ma is a fennhatóság határát: délen a Ciprusi Köztársaság – amely EU-tag –, északon az Észak-ciprusi Köztársaság, amelyet egyedül Törökország ismer el szuverén államnak.

A helyenként 15 (!), máshol 7500 méter széles – rendkívül sok helyen aláaknázott – területen, a „senki földjén”, mai nevén a „zónában”, a két szemben álló fél között teljesítenek szolgálatot a kék sisakos katonák. Latin-Amerika és Európa sok nemzete képviselteti magát; mi a negyedik legnagyobb létszámú csapat vagyunk. (Voltunk már e szakaszon az osztrákokkal, később a szlovénekkal; most a szlovák és horvát bajtársakkal alkotunk egységet.)

Az ENSZ rendszere szerint a katonák egy évet vannak Cipruson; más itt a szolgálat ritmusa, mint a Balkánon vagy a Közép-Keleten. A félvétenkénti látogatások során lehet ismerősökkel találko-

és az eltérő közlekedési kultúrából származó bizonytalanságot. Külön kék ENSZ-rendszámotáblák is vannak, amelyek nem jelentenek törvényen felüli vagy pláne azon kívüli helyzetet, csak respektust mindkét nemzet tagjaitól.

Az élettémpó mediterrán, a helybeliekkel kötelező aludni. A pontosság a szigeten csak elvben ismert, igaz, infarktusos beteg is sokkal kevesebb van arányaiban... Meglepett a figyelmeztetés, hogy az utcán érthetnek magyarul – az elmúlt évtizedekben több százan szerettek diplomát Budapesten, sokan innen házasodtak. Találkoztam néhány olyan fiatallal is, akik az idegenforgalom területén dolgoztak hosszabb-rövidebb ideig. Érdekes pénz van itt használatban, a ciprusi líra, amely Európa legdrágább valutája: majdnem 2 eurót ér! (Csalókák itt az árcédulák alacsony számai...)

Ciprus történelme dióhéjban (az itteni dió öklönyi termést hoz): már az ókorban civilizált terület volt; a görög városállamok büszkéek voltak Aphroditének, a szerelemistennőnek a szülőhelyére, amely ma turistalátványosság. Ezután a rómaiak következtek, tőlük örökölte Bizánc a hatalmat. A kereszties háborúk alatt önálló volt, majd Velence, a

európai misszióknak az ortodox és az iszlám kultúra találkozásánál, ha úgy tesszük, a vallási és kulturális töréspontjukon zajlik.) Az iszlám itt nem annyira radikális, a török éttermek árulnak alkoholt. Érdekes helyzet magyarként, hogy a felszolgált sör osztrák licencként Törökországban készül; késő középkori két ellenfelünk békésen megfér egymással az üzleti világban. A törökök egy része vidáman állítja: ők Magyarországon másfél századig békefenntartóként voltak jelen.

A görög nyelvű ciprióták túlnyomó része ortodox, bár létezik néhány mini szabadegyházi gyülekezet is, valamint maroniták és örmények is megtalálhatóak. Az ortodox egyházi élet centrumai a kolostorok, amelyek azonban a nacionalizmus fellegvárai is.

Tartottam néhány csoportos tájékoztatót, és bemutattam a szolgálatról készült képeket. Több katona most kapott először Bibliát, és volt jó néhány éjszakába nyúló beszélgetésem is. Természetesen más légköre van a „nagy” tábornak, ahol egy szakasz lakik, mint egy őrhelynek, ahol csak néhány ember él állandóan. Itt keresztelésre nem került sor; néhány fővel megbeszéltük az itthoni keresztelés lehetőségét.



„Forró hangulatban”

ni, amíg ez másutt ritkaság. Az éves rendszerből adódóan mindenki a teljes évet – annak minden nehéz és könnyű szakaszát – átéli.

Éjszaka indultam Ferihegyről, és még éjszaka volt, amikor megérkeztem Larnaca repterére, ezért csak az első délelőtti lehetett képet alkotni a vidék sajátosságairól. Mediterrán környezetben jártam már, de ennyire délen még nem. Pünkösdkor már túl vannak az aratáson, már csak a kevés öntözött terület zöld, a fű kiégett. A bokrok egy részének színpompája érdekesen áll ellentétben a talaj kopárságával. A tenger valószínűtlenül kék, szebb, mint ahogyan a prospektusok ábrázolják. Akkor 27 Celsius-fok volt a víz hőmérséklete. A párák levegő miatt a látótávolság a víz felett lényegesen rövidebb, mint az Adrián vagy a Keleti-tengeren. A levegő hőmérséklete napközben bőven 40 Celsius-fok felett van árnyékban is, megerhelő fizikai munkát csak reggel lehet végezni, beleértve a sportot is. Sok folyadékra van szükség, legalább négy litert kell inni naponta.

A sziget jelentős átszállóhely ma is – Kis-Ázsia, Észak-Afrika és a Balkán egyformán közel van –, sok a turista, akik sokszor nem is érzékelik a katonák jelenlétét. Bal oldali a közlekedés – ez még az angol gyarmati időkől maradt –, saját rendszámformája van a bérautónak, messziről jelezve a helyismeret hiányát

törökök és végül az angolok irányították. Minden korszak és uralom rajta hagyta a keze nyomát: a görögök emlegetik, hogy már Pál apostol is prédikált itt; Famagusta óvárosában a kereszties lovagok építette hatalmas gótikus katedrális ma mecset. Pár perc séta innen a vártorony, ahol Shakespeare és Verdi re-

Pünkösöd ünnepén Famagustában a tábor fatemplomában ünnepi istentisztelet volt úrvacsorával. Itthon az idő múlását a gyertyák rövidülésén látjuk; Cipruson a benti hőmérő szerint 52 Celsius-fok volt az épületben, a ventilátor többször elfújta a gyertyákat, amelyek a melegben saját súlyuk alatt hajlottak meg...



Tiszteletadás a hősi halált halt osztrák békefenntartók emlékművénel

mekműve, az Otello játszódik – a veleneci mór itt volt kormányzó. A turisták-tól napközben nem is látszik az épület.

A vallási helyzet a „szokásos”. (Minden

A repülő hajnal előtt indult, a tenger feletti napkelte mély benyomást tett rám, a látvány és a színek felérték egy képmeditációval.

Minden hónap első hétfőjén délután 15 és 17 óra között szeretettel várom kerületünk tagjait fogadóórámra a Déli Egyházkerület budapesti, Puskin utcai székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Ezenkívül is szívesen találkozom mindekivel, telefonon (20/824-9990) vagy e-mailben (anna.lengyel@lutheran.hu) történő előzetes bejelentkezés alapján. Szeretném, ha minél többen jönnének, hogy kerületünk minden ügyéről, eseményéről, örömről és problémájáról tudomásom legyen.

Erős vár a mi Istenünk!

RADOSNÉ LENGYEL ANNA, a Déli Egyházkerület felügyelője

HIRDETÉS

A csillaghegy–békásmegyeri gyülekezet novemberi programjai

- November 19-én az összegyülekezés napjára kerül sor. Délelőtt 10 órakor az istentiszteleten Cséfalvay Pál kanonok, a Keresztény Múzeum igazgatója prédikál. Délben ebédre látjuk vendégül a jelenlévőket. Délután 14 órakor nyitjuk meg Schéner Mihály festőművész templomtárlatát. Közreműködők: Fekete László énekművész, Lisznyai-Szabó Mária és Pál Diana orgonaművészek. 16 órakor vecsernye; igét hirdet Schweitzer József.
 - November 26-án 17 órakor Spányi Miklós orgonaművész ad hangversenyt *Improvizációk és interpretációk* címmel.
- Az alkalmak helyszíne a békásmegyeri evangélikus templom (1038 Budapest, Mező u. 12.; tel.: 1/368-6118).

HIRDETÉS

Figyelem!

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) megváltoztatta összejöveteleinek a helyszínét.

Hálás köszönettel tartozunk a kelenföldi gyülekezet vezetőségének, amiért a kezdetektől fogva helyet adott rendszeres összejöveteleinknek. Most mégis úgy határozott az EKME vezetősége és a megkérdezett résztvevők nagy része, hogy összejöveteleinket ezentúl az országos egyház székházának utcáról nyíló termében rendezzük meg (Üllői út 24.). Indokaink között elsősorban az szerepel, hogy a 4-es metró építése miatt nehezen közelíthető meg a Bocskai út, különösen ha beáll a téli idő.

Szeretettel várunk tehát minden érdeklődőt a páratlan hónapok 3. hétfőjén este fél 6-tól fél 8-ig tartandó előadásainkra. Legközelebb november 20-án fél 6-kor *Evangelikusság Japánban* címmel Győri Sachiko és Győri Benjámint tart vetített képes előadást, énekkel és zeneszámmal szolgál Elek Aya és Elek Norbert. B. Pintér Márta, az EKME lelkeszi elnöke tart befejező áhítatot.

Az EKME vezetősége

HIRDETÉS

A Magyar Bach Társaság Alapítvány a 2005. évre 139 000 Ft-ot kapott az szja-felajánlásokból; ezt az összeget működési költségekre és a 2006. júniusi Bach-hét-re fordította. Az alapítvány hálásan köszöni az adományozók szeretetét, és kéri, hogy a jövőben is támogassák.

HIRDETÉS

100% biztonság

Zenés útmutatás keresőknek Budapesten

„Ki véd meg?” „Mindenkinek igaza van?” „Hol az otthon melege?” – Kérdések, melyekre Isten ígéből keressük a választ hat estén keresztül. A keresztények közös istentiszteletén Ulrich Parzany német evangélikus lelkész, a ProChrist műholdas evangélizáció igehirdetője, valamint ismert keresztény énekesek, zenészek lesznek a vendégeink. Jelynyelvi tolmácsolást biztosítunk siketek számára.

– Evangélikus templom, V. ker., Deák tér: november 28–30. (keddtől csütörtökig), minden este 18 órai kezdettel.

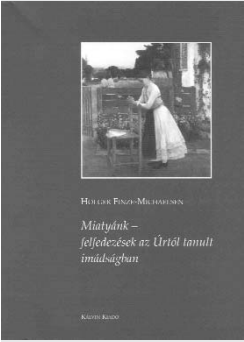
– Református templom, I. ker., Szilágyi Dezső tér 3.: december 1–3. (péntektől vasárnapig), minden este 18 órai kezdettel.

Szeretettel hívunk és várunk mindenkit!

A szervezők: a helyi gyülekezetek, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa és az Aliansz Magyar Evangéliumi Szövetség

HIRDETÉS

A Magyar Bibliatársulat és a Kálvin Kiadó ajánlja



HOLGER FINZE-MICHAELSEN

Miatyánk

Felfedezések az Úrtól tanult imádságban
A/5 méret, 160 oldal, 1400 Ft

Csaknem mindenki ismeri, s elmondta már. Jézus imádsága a kezdetektől fogva ott van az egyház életében. E könyv az ima központi kifejezéseire koncentráll, kezdve a megszólításnál, a hét kérésen és a záró magasztaláson át egészen az ámenig, hogy az olvasó saját életében fedezhesse fel értelmét, erejét.

MERCÉ SEGARRA – FRANCESC ROVIRA

Játékosan a Bibliáról

43 bibliai történet – Szórakoztató feladatok és bibliai tanulságok gyerekeknek
225×267 mm, 96 oldal, 3500 Ft

A számos érdekes ügyességi és közösségi játék gazdagítja a gyermek ismeretanyagát és a világról alkotott képét, miközben kitűnő szórakozást kínál a család többi tagja számára is. A könyvet barátságos, színes és vidám illusztrációk hozzák még közelebb minden olvasóhoz.

A könyvek megvásárolhatók a Luther Kiadó könyvesboltjában!

Szeretettel várjuk Olvasóinkat november 21–22-én a XI. felsőoktatási tankönyv-és szakkönyvvásáron (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest XI. ker., Műegyetem rkp. 3., „K” épület aulája) és november 23–25-én a III. debreceni könyvszemlén (Debreceni Egyetem főépület, Debrecen, Egyetem tér 1.), melyek során saját kiadványainkat 20% engedménnyel vásárolhatják meg.

BETHESDA

Kedves Olvasó! Kedves Testvérünk!

Kérjük, segítsen a Bethesda Gyermekkórház támogatásában!

A reformáció havában gyűjtést szerveztünk Magyarország egyetlen egyházi gyermekkórháza, a Bethesda javára. Ez az aporója rövid bemutatkozásunknak. Evangélikus testvéreinket is szeretnénk megnyerni ennek az ügynek, hogy segítségükkel a külső feltételek romlása miatt nehéz helyzetbe került intézményünket támogatni tudjuk.

Budapestről, az egész ország területéről, sőt határon túlról is érkeznek hozzánk beteg gyermekek, így természetesen vannak betegeink az evangélikus közösségekből is.

Intézményünk 1866 óta – idén száznegyven éve – végzi gyógyító szolgálatát Budapest XIV. kerületében, a Hősök tere mögött. Az első évtizedekben, egészen a második világháború végéig diakonisszák ápolták itt a gyógyulni vágyókat. 1953-ben államosították az intézményt, majd a felnőttkórházat gyermekintézménnyé alakították.

A rendszerváltás után visszakapott intézményben jelenleg is gyermekeket gyógyítunk. A Bethesdaiban működik az Égéssérült Gyermekeket Gyógyító Országos Központ, emellett modern intenzív osztály, fül-orr-gégészet, sebészet, neurológia, pulmonológia várja a rászoruló gyermekeket. Évente százezer gyermek fordul itt meg valamelyik osztályon.

Belső, lelki építkezésünk célja az, hogy a gyógyítás eszközével, cselekedeteinkkel tegyünk biznyságot az élő Úrról. Arra törekszünk, hogy az itt megforduló, segítségre szoruló honfitársaink ne csak testükben, hanem lelkükben is gyógyuljanak.



Hogy megtapasztalhasanak valamit az evangélium örömeiből, tisztaságából.

Az egészségügy helyzete mára igen kritikussá vált. Minden segítség nagy jelentőséggel bír gyógyító szolgálatunk megmaradása érdekében. Ezért kérjük szeretettel az Önök jóindulatú támogatását! A gyűjtést a Bethesda Kórház Alapítvány koordinálja.

Elérhetőségeink: 1146 Budapest, Bethesda utca 3–5; telefon: 1/468-2401; e-mail cím: bencze.janos@bethesda.hu. Honlap: www.bethesda.hu.

Számlaszámunk: 10300002-20350699-70073285.

„Kiváltságunk, hogy szolgálhatunk!”

■ BENCZE JÁNOS kórházlelkész

Gyógyító közösség

Beszélgetés dr. Velkey György kórházigazgatóval

► **A Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkórháza az ország szakmailag egyik legelismerettebb egészségügyi intézménye. A kórház munkatársai önzetlenül végzik testet-lelket gyógyító munkájukat. Dr. Velkey György főorvossal, az intézmény főigazgatójával beszélgettünk.**

– Mit jelent a Bethesda Gyermekkórház életében az, hogy egyházi intézményként működik?

– A Bethesda a rendszerváltás utáni első magyar egyházi kórház, amely megtartotta korábbi funkcióját, vagyis elsősorban gyermekekkel foglalkozik. Tulajdonosa, fenntartója és működtetője a

dalmi körökben. Reménykedünk abban, hogy a jövőben ez a szemlélet, amelyet a többi egyházi kórházzal együtt igyekszünk felmutatni, nagyobb helyet kap majd a hazai egészségügyben.

– Mit jelent a „gyógyító közösség” kifejezés?

– Alapelvünk, hogy a gyógyítás nem egyéni munka. Amellett, hogy az adott orvos vagy ápoló közvetlenül mit tud nyújtani a betegeknek, fontos, hogy a terhet közösen sokkal könnyebben és hatásosabban lehet hordozni. Tehát a kórház munkatársai együtt gondolkodva, közösségben sokkal hatékonyabban tudnak dolgozni. Hitünket akkor tudjuk a legjobban megjeleníteni, ha olyan légkört teremtünk, olyan közösségként élünk és dolgozunk, amelyben jelen van Krisztus.



FOTÓK: BETHESDA-ARCHIVUM

Magyarországi Református Egyház. Mi, akik itt dolgozunk, gyógyító közösségként kapcsoljuk össze szakmai és hitbeli elkötelezettségünket. Hivatásunkból és világnézetünkéből adódóan úgy szeretnénk gyógyítani, hogy keresztén gyógyító közösségünk ki tudja sugározni a rendelkezésére álló szakmai, emberi és hitbeli tartalmat. A gyógyításnak tehát egy sajátos útját választotta intézményünk: a kor modern szakmai követelményeinek teljesen megfelelő, de a humánnumra, az emberi aspektusokra, a teljes ember gyógyítására, vagyis a lelki, szociális, spirituális dimenziókra is odafigyelve próbálunk segíteni. Erre a különleges gyógyítási kultúrára a mai magyar társadalomban egyre nagyobb az igény.

Azt is észleljük, hogy a Bethesda egyre jobban elfogadják szakmai és társa-

– Kiket gyógyítanak a Bethesdaiban?

– Gyermekkórház vagyunk, alapvetően a környékünkön élő kis betegek kerülnek hozzánk mindenféle gyermekgyógyászati problémával. Vannak azonban olyan szakterületek is, amelyeken regionális vagy országos hatókörű intézmény a Bethesda. Ezek közé sorolható az intenzív ellátás, a tüdőgyógyászat és különösen a neurológia. Ez utóbbiban az ország vezető intézménye vagyunk. A másik kiemelkedő fontosságú, országos súlyú profilunk az égéssérült betegek ellátása: nálunk működik az Égéssérült Gyermekeket Gyógyító Országos Központ. Ehhez prevenció és rehabilitációs munka, valamint plasztikai sebészet is kapcsolódik. Külön kiemelendő az egyházi jellegből adódó mentálhigiénés ellátás, a

pszichoszomatikus betegek kezelése. Számunkra a legfontosabb a közszolgálat, vagyis minden rászoruló a lehetőségeinkhez mérten kezelünk, de a betegek kisebb része egyházi kötődésűnk, szellemiségünk miatt jön hozzánk, akár határon túlról is.

– Sokat hallunk manapság az egészségügyi reformról. Hogyan érintik a változások a kórházat?

– Az elmúlt években jelentős forráskivonást észleltünk az egészségügyben. Gazdasági értelemben nagyon nehéz helyzeteket kell megoldanunk; jelenleg elsősorban ezt látjuk a reformból. Napi gondjaink vannak. Szemléletünk miatt egyre több a betegünk, ám a társadalombiztosító korlátozza a betegforgalmat. Emiatt sajnos egyre hosszabb várólisták alakulnak ki.

– A munkatársak hogyan tudnak a napi nehézségeken túllépve a hivatásukra figyelni?

– A mai magyar társadalomban kiemelten elhivatott réteg az orvosok és ápolók csoportja – bármennyi ezzel ellentétes hírt hallunk is nap mint nap. Hajtja őket a szakma szeretete és a humánnum, de nagyon nagy a kiegész veszélye. A gyógyító közösség segít felállni a csüggeteg állapotból, a keresztény szellemiség értelmet ad a hétköznapioknak. Nem könnyű motiválni ma a munkatársakat, de így, egy keresztény közösségben együtt dolgozva talán mégis jobban fenn tudjuk tartani egymásban a hivatástudatot.

– Melyik bibliai íge határozza meg legjobban a Bethesda szellemiségét?

– „Mi, erősek pedig tartozunk azzal, hogy az erőtleneke gyengeségeit hordozzuk, és ne a magunk kedvére éljünk” – olvashatjuk a Római levélben. A kórház küldetését talán ez foglalja össze leginkább. Dizseri Tamás, a kórház újrualapítója és első főigazgatója idézte nagyon sokszor ezt a gondolatot. Ma is fontos nekünk, mert öhozzá is kapcsolódik, és valóban megfogalmazza számunkra, hogy mit kell tennünk mindennap. De küldetésünk megfogalmazásának tekinthetjük a Bethesda tavi gyógyítás történetét is János evangéliumából. Ebben a már évtizedek óta betegen fekvő ember, akit senki nem visz a gyógyító vízhez, így válaszolt Jézus „Akarsz-e meggyógyulni?” kérdésére: „Uram, nincs emberem...” Mi a legeleesebbeknek, a legszerencsétlenebb sorsúaknak szeretnénk az emberei lenni.

■ T. NÉMETH LÁSZLÓ

Mohácsi „orgonizáció”

„Ez év tavaszán váratlanul kapták a hírt a mohácsi hívek: orgona fog épülni templomukban. A Déli Egyházkerület ajándéka-ként az Aquincum Orgonagyár Kft. október elejére elkészítette az oda méretezett hangszert” – írtuk lapunk múlt heti számában. Időközben fényképfelvételt is kaptunk az értékes új hangszerről, és megtudtuk azt is, hogy a gyülekezet lelkeszőnjének beszámolójából idézett egyik mondat némi pontosításra szorul... Az orgonaépítés jelentős részének finanszírozására ugyanis a korábbi egyháziügyi államtitkártól kapott ígéretet egyházunk – a Nemzeti Kulturális Alap terhére. A következő év elejére remélhetőleg meg is érkező támogatást az országos elnökség előlegezte meg. Ehhez az



FOTO: TRAUTLER GÁBOR

összeghez gyűjtöttek a gyülekezet tagjai és adott segítséget a Déli Egyházkerület. A jelentős anyagi áldozattal létrejött „ajándék” mindazonáltal így is méltó módon dicsérheti Istent, és szerezhet örömet a gyülekezet tagjainak.

► EvÉlet-infó

Hajléktalanok

Hidegre váltott az idő. A hajnali derengésben fázósan húzták össze magukon a kabátot a vilamosra várók. Egy anyuka kézen fogva kísérte álmos gyermekét az egyre erősödő forgalomban. A pici némán, gépiesen rakosgatta apró lábait, bojtos sapkája alól szinte csak piros orrocskája kandikált ki. Látszott, nincs ígyére a dolog, bizonyára szívesebben kuporgott volna még meleg paplanja alatt, kedvenc alvóállatkája társaságában. De nem lehetett, mert anyukájának korán be kellett érnie a munkahelyére.

A megállóhoz felvezető lépcső aljában, az aluljáró sötétjében egy család kuporgott. Szédett-vedett rongyokon gubbasztott anya és két gyermeke. Hátukat a hideg márványlapnak támasztották, meredten néztek maguk elé. Nem kéregettek, nem szóltak, tulajdonképpen nem is csináltak semmit, csak kifejeztelen arccal néztek a semmibe. A nagyobbik gyermek talán tíz év körüli lehetett, a kisebbik esetleg feleannyi. Éhesen, fáva ültek, és szólanul túrték szerencsétlen sorsukat. Úgy tűnt, nem betegek; a sok baj mellett ez talán – még! – nem sújtotta őket.

Már régen nem beszéltek. Egymásnak már nem volt mit mondaniuk, arra pedig, amit gondoltak, érezték, amiről beszélni tudtak – és bizonyára szerettek – volna, nos arra meg a külvilág nem volt kíváncsi. Az emberek sietve mentek el mellettük; mit is tehet egy nagyváros lakója az aluljáróban látható nyomor láttán? Mindenkinek nem adhat pénz, kinőtt ruha sem mindig van otthon, s – drága az élelmiszer, pontosak a porciók – maradékot sem igen lehet összekészíteni minden szegény örögnök. Persze le lehetne hajolni, meg lehetne kérdezni: „Miben segíthetek?” Le lehetne esetleg ülni hozzájuk, beszélgetni velük, vagy tanácsokat lehetne adni nekik, netán figyelmeztetni őket, hogy milyen egészségtelen is az aluljáró piszkában a hideg földön ülni...

Mindezt lehetne, de a válasz annyira banális, hogy csaknem ostobaság feltenni a kérdést. Milyen tanácsot adhat a deredt kezű nyomorgónak az, aki a fűtött szobából jön, s a munkahelyére tart? A higiénéről szóló okítás pedig lehetőségek, eszközök nélkül és megfelelő, emberhez méltó körülmények híján szófcserlés, üres szólam csupán. Azonkívül reggel igyekezni kell a munkahelyre, és délután is hasonló a program: sietünk haza... Az meg végképp

irreális elvárás, hogy koszos, piszkos, esetleg betegséget terjesztő idegen embereket vigyen valaki a saját lakásába – merő jótekonyságból. Nem olyan időket élünk! Meg aztán van erre szakosodott intézmény, szociális ellátórendszer és védőháló. Azt azért mégsem lehet mondani, hogy semmit nem teszünk.



KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

A család csendben, szinte mozdulatlanul ült. Várták – ki tudja, mióta –, hogy mi lesz velük. Talán a csodában vagy abban bíztak, hogy valami különös dolog történik, és hirtelen gyökeresen megváltozik a helyzetük, jobbra fordul az életük. Netán azt várták, hogy valaki megszánja őket. Hiszen az mégsem lehet, hogy az Európai Unió egyik államában egy aluljáróban haljon valaki bele a nyomorba!

Ám szemmel láthatóan minden ellenük szólt, a csoda meg csak nem akart bekövetkezni. De már csak egy kicsit kell kibírnuk, hiszen közeledik „a” karácsony, amikor – a sok jó embernek köszönhetően – még rájuk is vetül némi fény. Olyankor, a „születés ünnepén” kinyílnak a pénztárcák, talán még a szívek is, és az is megeshet, hogy barátságosan szólnak hozzájuk. Lesz meleg ebéd, alkalmi melegedő, újabakra lehet cserélni a régi rongyokat, jönnek mosolygó „gazdagok”, jóságos járókelők, akik elfordított arccal bár, de pénzt löknek eléjük. Mindig csak karácsonyig kell kibírnunk! Mert akkor szeretetteljesek és jótékonyak az emberek.

És azután? Azután, mikor már nincs karácsony, mintha megfogyatkozna a szeretetünk, s legfeljebb drukkolunk nekik. Azért, hogy ne legyen nagyon hideg, s ha mégis, akkor is kibírják valahogy, esetleg leljenek valamilyen megoldást. De főleg azért, hogy legyen elég erejük és kitartásuk elviselni siralmas helyzetüket – a következő karácsonyig.

■ – GYARMATI –

Kedves Gyerekek!

► Mostani sorozatunk utolsó részéhez érkezünk. Pannival és Zsoltival együtt lapozhattátok fel nagypapájuk gyermekkori füzetét, amelyet még neki készített annak idején az ő evangélikus lelkész nagypapája. Ha még nem küldtétok el a helyes megfejtéseket, akkor most – összegyűjtve őket – utólag is megtehetitek. Jutalmul egy olyan bibliai társasjátékot kaptok, amely ezekhez a történetekhez illik. Címünk: Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

6.

– Milyen kár, hogy az utolsó lap következik ebben a füzetben! – sóhajtott Panni. – Olyan érdekes történeteket meséltél, nagypapa.

– Most következik az egyik kedvenc bibliai történetem a megbocsátásról. Tudjátok, kis unokáim, nem könnyű azt mondani, hogy nem haragszom rád, megbocsátottam. A példázatbeli apának mégis sikerült. Elmesélem nektek a történetet!

Ennek az apának volt két fia. A kisebbik fiú egy nap odaállt elé, és elkérte a vagyon rá eső részét. Unta ugyanis, hogy mindig otthon legyen, és dolgozzon. Vi-

lágot akart látni. Apja szó nélkül, bár szomorú szívvel odaadta neki a hatalmas összeget.

A fiú jókedvűen útnak indult. Kalandja során a legdrágább fogadókban szállt meg, mulatságokon szórta a pénzét. Sok ember csapódott hozzá, akik a barátainak mondták magukat.

Egy nap arra ébredt a fiú, hogy elfogyott a pénze. A „barátok” nem is álltak többé szoba vele. Ő pedig, hogy ne haljon éhen, beállt egy gazdához disznópásztornak. Anyyira éhes volt, hogy a moslékból is evett volna, de a gazda ezt sem engedte meg neki.

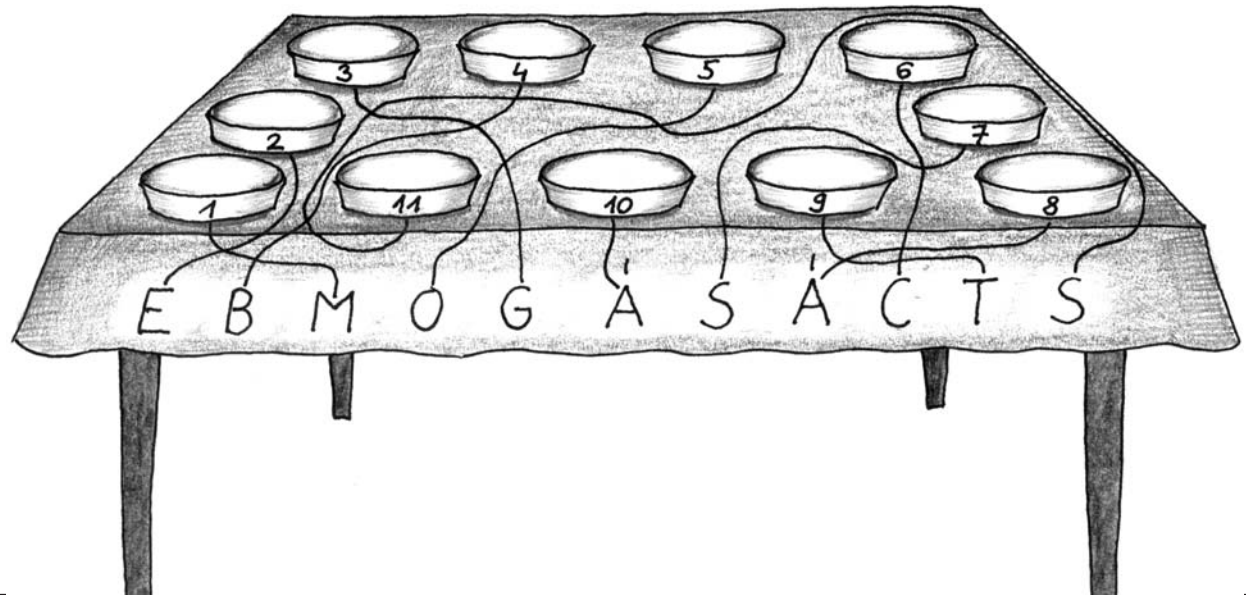
Ekkor a fiú úgy döntött, hogy hazatér



apjához, bocsánatot kér tőle, és megkéri őt, hogy hadd dolgozzon nála mint a bérese. Hiszen fiának már ő sem nevezné magát, mert nem érdemli meg, hogy az apja ezek után visszafogadja őt.

Ám amikor hazaért, apja örömeiben azt sem tudta, mivel kedvezzon neki. Megbocsátotta neki teljes szívéből, hogy ilyen tékozló módon élt, elherdálta a sok pénzt, és szégyent hozott rá is. Örökre elzavarhatta volna a háztól, ő mégis megbocsátott neki, és lakomát rendezett örömeiben.

Olvaszátok össze a terített asztal tárgyairaihoz tartozó betűket, és megkapjátok a megfejtést.



RAIZ: JENES KATALIN

Szarvason újra együtt a segítségre szorulókkal

Ismét szenvedélybeteg-mentő gyógyító csendeshetet tartott – az új évezredben már a tizennyolcadikat – október közepén a Szarvasi Középhalmi Misszió. Ennek a nem könnyű missziói alkalomnak már rendszeresen a visszakapott volt tanyai iskola ad szerény, csendes otthont.

Nem könnyű a szervezők helyzete, mert a kezdési időpont előtt egy nappal is szorongó szívvel gondolunk arra, hogy hányan is olvasták az Evangelikus Életben a hívogató hirdetést, és mennyien fognak majd megérkezni. Vajon hányan küzdenek imádkozva kitartó reménységgel, hogy meggyőzzenek mértéktelen alkoholfogyasztókat, depressziósokat, hogy eljöjjenek egy szarvasi csendeshétre a gyógyulás reményében? A pszichoterápiás kezelés, az alkoholelvonó kúra helyett Jézus Krisztus szabadításának jó hírével szolgálunk itt a szakorvosi ellátásra is felkészülve. Minden segítségre szorulókat hívunk és várunk a jövőben is!

A legutóbbi hétnek az alkalmain negyvenhármán vettek részt. Külön öröm volt, hogy harmadik alkalommal látogatott meg bennünket Szeverényi János országos missziói lelkész. Most a záró úrvacsorai szolgálatban is részt vett.

Nemcsak az érkezők száma kiszámíthatatlan, de néha a szolgálatok végzésében is adódnak váratlan akadályok, amelyek Urunk kegyelméből mindig idejében megoldódnak.

A hét igéje 1Tim 2,4 volt: Isten az, „aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére”. A reggeli áhítat és a csoportos beszélgetések alapja a bibliaolvasó Útmutató adott napi igéje volt; délutánonként Isten akaratáról, annak megismeréséről és az azzal való azonosulásunkról beszélgettünk. Az esti sorozatot János evangéliumából a vakon született meggyógyítása adta.

A csoportos és személyes beszélgetések alkalmával sokszor meglepő valóságok jönnek elő a szív mélyéből, olyanok, amelyek kétségek, hogy felszínre jöttek volna egy rövid lelkipásztori beszélgetés alkalmával. Kinek van ideje meghallgatni a különböző eredetű terheket hordozókat, a problémák között vergődőket, velük együtt érezni és a szeretetet alázatával segíteni rajtuk? Azt hirdetjük, hogy a Jézus Krisztusba vetett

hit segíthet ki a legnagyobb bűn mélységéből is.

A hirdetett és hallott ige mellett éreznünk kell a résztvevőknek az együtt érző szeretetünket; azt, hogy mi magunk is terhet hordozunk, hogy Urunktól kapunk hozzá erőt, és hogy a mi problémáinkat is vele tudjuk megoldani, imádkozva, rá figyelve. Az ő segítségére mindenki mindig számíthat. Ezen az úton nagy szükség van arra, hogy útitársként együtt érző, segítő jézusi szeretettel álljunk a szenvedők mellé. Kár lenne, ha az egyházban az ige mellett emberi praktikák kapnának elsőbbséget.

Pályázaton nyert pénzből a missziói alapítvány munkához segített nehéz körülmények között élő embereket; a támogatottak több héten keresztül dolgozhattak a misszió területén és az épületen. Amikor Urunk testben itt élt, nem válogatott a bajba jutott, segítségre szoruló, hozzá forduló vagy hozzá vitt beteg és bűnös között. Segített rajtuk – és ma is segít azokon keresztül, akik meghallják küldő szavát. Jézus szabadító, gyógyító, életet újító munkája bizonyított valóság; aki ezt kétségbe vonja, az hasonlít a Jézus korabeli írástudókhoz, akik kétségbe vonták isteni hatalmát. – Volt, aki innen, a missziós hétről került be az ótemplomi gyülekezet által működtetett népfőiskolára, ahol képzésben részesült, majd munkát kapott, és rendeződött az anyagi helyzete.

Másokhoz hasonlóan én sem akartam vállalni ezt a szolgálatot – de Jézus szeretete legyőzi az ellenállásunkat, és Elke által megerősít arra a szolgálatra, amelyre küld. A szeretet alázatával vállaltam és végezzük ezt a munkát dr. Sárkány Angyal orvossal, Túri Krisztina és Erdélyi Zoltán lelkésszel. Köszönjük azoknak az önzetlen munkát is, akik rendszeresen segítenek az elvégzendő feladatokban, és köszönjük azok gondoskodó szeretetét, akik az innen hazatérőket figyelemmel kísérik. Végezzük a szolgálatot, mert emberi életek megmentéséért és rendeződéséért fáradozunk. Hisszük, hogy sok nehézség ellenére Jézus nem hagy magunkra bennünket, mert ez az ő programja, és jövőben is megáldja tevékenységünket.

■ SELMECZI LAJOS nyugalmazott lelkész

HETI ÚTRAVALÓ

Mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ítélőszéke elé. (2Kor 5,10)

Szentháromság ünnepe után az utolsó előtti héten az Útmutató reggeli s heti igéi az eljövendő Úrra, reménységünk egyedül forrására irányítják tekintetünket:

„Az Úr dicsősége megjelenik, és meglátják mindenek!” (Ézs 40,5; LK) A Szentírás három ítéletről tanít; mindegyik elénk kerül e héten, mégpedig időrendben. Heti igénk szerint Krisztus ítélőszéke elé állnak a hívők az elragadtatásuk után, „hogy mindenki megkapja, amit megérdemel, aszerint, amit e testben cselekedett: akár jót, akár gonoszat” (2Kor 5,10b). Isten számára nem közömbösek tetteink, de „az igaz ember pedig hitből fog élni” (Róm 1,17)! Mi a christianusok reményének alapja? „...teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok.” (1Pt 1,13) A második ítélet a nemzetek, pogányok felett e földön Krisztus ezeréves uralkodása kezdetén lesz, amikor „az Emberfia eljön az ő dicsőségében...” (Összegyűjtenek eléje minden népet, ő pedig elválasztja őket egymástól...” (Mt 25,31–32) A király azonosítja magát éhes, szomjas, hontalan, ruhátlan, beteg és fogságban lévő legkisebb zsidó testvéreivel. Az ítélet alapja itt is a megtett vagy elmulasztott egyetlen (!) irgalmas tett. „Jól vigyázz hát, hogy el ne menj) az Isten mellett. Minden rád szoruló szegényben ő közelít hozzád” – írja Luther. Isten gyermekeinek reménysége a testük megváltása, „mert üdvösségünk reménységére szől” (Róm 8,24)! Aki házat köszik-lára, életét Krisztusra építi, az cselekszi a mennyi Atya akaratát; akik csak a szájukkal tértek meg, de nem hisznek Jézusban, azoknak ő már most kijelenti: „Sohasem ismertelek titeket, távozzatok tőlem, ti gonosztevők!” (Mt 7,23) De mi ragaszkodjunk a reménység hitvallásához, mert a hitehagyás szándékos vétkezés; az ítéletkor „tűz lángja fogja megemészteni az ellenszegülőket” (Zsid 10,27)! Azért adatott e bűnbánati és imapan is, hogy örök sorsunk ne legyen hasonló a terméketlen fügefához – „Vágd ki, miért foglalja a földet hiába?” (Lk 13,7) Addig térjünk meg Jézushoz, amíg tart a kegyelem ideje! Pál erről a második ítéletről így tanít: a nagy nyomorúság végén „az Úr Jézus megjelenik a mennyből hatalmának angyalaival, tűz lángjában” az elragadtatott hívókkal, szentjei között. Visszatér a földre, hogy felállítsa ezeréves királyságát, és megítélje ellenségeit (vö. Dán 7,13–14). Addig is úgy éljünk, „hogy megdicsőüljön a mi Urunk Jézus Krisztus neve” (2Thessz 1,7–8.12) bennünk! Kihallgatásakor ő a főpapnak is ezt idézte: „...mostantól fogva meglátjátok az Emberfiát, amint a Hatalmas jobbán ül, és eljön az ég felhőin.” (Mt 26,64) Hisszük-e, hogy Jézus az Isten Fia? Ő ül majd a nagy fehér trónuson is a harmadik, egyben az utolsó ítéletkor; amikor a sátán s minden feltámadt, hitetlen halott a cselekedetei szerint ítéltetik meg, és „ha valakit nem találtak beírva az élet könyvébe, azt a tűz tavába vetették” (Jel 20,15). Kérjük ezt: „Ó, Jézus... / Írd élet könyvébe nevem, / Vigy teljességre, ámen.” (EÉ 502,5)

■ GARAI ANDRÁS

In memoriam Nyíró Olga

Nyíró Olga lelkész 1931. szeptember 22-én Szombathelyen született, néhai Nyíró József szentgotthárdi evangélikus lelkész és Nemes Ilona gyermekeként. Szentgotthárdon élte szép gyermekkorát testvérével, Miklóssal együtt.

A világháború után kezdődtek az embert és hitet próbáló évek. A szentgotthárdi gimnáziumban tanult. Édesapja komoly meggyőződésből fakadóan Krisztus-követő lány volt. Mikor a gimnáziumban provokáltak hitéért, ő bátran és határozottan megvallotta Krisztus-hitét, ezért kiutasították az iskolából. Nem tanulhatott tovább. Kaszagyári gépíró-nőként sem sokáig túrték meg, és máshol sem kapott munkát Szentgotthárdon. Budapestre utazott, ott szereztek neki ismerősei gépírónői állást egy gazdasági kutatóintézetben. E munkakörben dolgozhatott nyugdíjazásáig.

A belső készítésnek engedve megszerezte – levelező tagozaton – a lelkési képzést. Sok személyes szállal kötődött a Deák téri gyülekezethez, ahol bibliakört is vezetett. Sokáig lelkes és igen jó hangú tagja volt a Luthéria énekkarnak.

1988-ban került Dunakeszire, egy évig vállalva a Budáról való állandó kiutazás fáradalmait, majd a lelkészlakásba költözött, és 1995-ig végezte az aktív lelkési szolgálatot.

Férje, családja nem volt. Nagy elzárással, küldetéstudattal és igényesen végezte szolgálatát a gyülekezetben, melyet családjának tekintett. Szolgálatát fizikailag sem volt könnyű: Gödre és Sződligetre vonattal járt. Dunakeszin töltött első évére esett a templom felszentelésének ötvenedik évfordulója. Már akkor megmutatkozott, hogy minden gondolatának, egész szolgálatának a mennyei Gazda iránti engedelmesség és hűség az egyetlen mérceje. Különös érzéke és türelme volt a lélekben elesett, összetört emberek bátorításához, Krisztushoz való vezetéséhez.

Aktív lelkési szolgálatának befejezése után is dolgozott a lehetőségekhez és igényekhez mérten. Rendszeresen tartott házi bibliáorát. Szükség esetén készségesen és örömmel helyettesítette a gyülekezet lelkészét. Időskorában is meglepően friss maradt testi és szellemi értelemben egyaránt.

Idén már gondolta, sőt említette is, hogy hamarosan haza kell mennie az Atyához. Isten megajándékozta szolgáját azzal, hogy szenvedés nélkül, szinte egy pillanat alatt vette magához szeptember 9-én éjjel, néhány nappal 75. születésnapja előtt. – A Farkasréti temetőben temették szeptember 28-án.

■ KOVÁCS LÁSZLÓ

HALÁLOZÁS

Megrendült szívvel tudatjuk mindazokkal, akik szerették, hogy *Hernád Tiborné, Edit* néni, lelkész férjének mindig biztos támasza, négy gyermekük meleg családi fészkének kialakítója, unokái szerett nagymamája Urunk akarata szerint november 8-án, élete 85. esztendejében hazatért. Drága halottunkat november 15-én helyeztük fél éve elhunyt férje mellé a közös sírba.

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik ez alkalommal a veszprémi temetőben utolsó földi útján elkísérték őt velünk, továbbá köszönjük azoknak, akik most értesülvén róla imádságukkal velünk vannak.

Gyászolja családja: gyermekei, menyei, veje, unokái, azok házastársai és dédunokái

HALÁLOZÁS

Roszák Mihály evangélikus lelkész, Isten áldott, hűséges szolgája, a drága férj, édesapa, nagyapa életének 85., boldog házasságának 57. évében, 2006. november 9-én átment e látható világból Isten örök országába.

Búcsúznak tőle hálát adva szolgálatban, szeretetben, hitben gazdag életéért a feltámadás reményében 2006. november 16-án 14 órakor az alberti evangélikus templomban, ahonnan elkísérjük utolsó földi útjára.

Gyászolják: felesége, gyermekei, menyei, vejei, unokái, sógoronője és családja, rokonai, barátai és nagy lelki családja, a szeretett alberti gyülekezet.

Egy szál virággal a kezünkben kísérjük pihenőhelyére a találkozás biztos reményében. A koszorúra szánt összeg (offertórium) az alberti evangélikus óvoda és iskola alapítványainak céljait szolgálja.

ISTENTISZTELETI REND / 2006. november 19. – Budapest

Szentháromság ünnepe után utolsó előtti vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: 2Thessz 1,3–10.; Jer 8,4–7. Alapige: Mt 25,31–46. Énekek: 502., 526.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, család); de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. dr. Széchezy Béla; **II., Hűvösvölgyi út 193., Főb**é de. 10. (úrv.) Madocsa Miklós; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (összegyülekezés napja) Cséfalvay Pál; du. 4. (vecsernye) Schweitzer József; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. (úrv., ifjúsági) Kovács Áron; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; du. 3. (gyermek-szeretetvendégség); **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Gazsóné Verasztó Teodóra; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) Blázy Árpádné; **XI., Németsvölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Tóth-Szöllös Mihály; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Gazsóné Verasztó Teodóra; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Gazsóné Verasztó Teodóra; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 75. (nagytemplom)** de. 10. Bátorvsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. Kovács Viktória; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Marschalkó Gyula; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gőzon Gy. u.** de. 11. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (szuplikáció) Károlyfalvy Zsolt; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (szupplikáció) Károlyfalvy Zsolt; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátás; **Budafo**k, **XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (úrv.) Bácskai Károly.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

„A templom kincse”

Száztíz éves a ceglédi templom

► **Önmagában egy épületnek nincsen lelke. A Lélek hordozója a Teremtő legkedvesebb alkotása, az ember. Megértették és átélhették ezt a ceglédi evangélikusok is, amikor a köszöntők sorában november 12-én, vasárnap délelőtt templomuk száztíz éves fennállásának ünnepén elhangzott: „A templom kincse ti vagytok!”**

A próbákkal teli és gyötrelmes időszakra visszatekintő, lelkészváltások sorával küszködő, az olykor gazdával is gazdátlan gyülekezet sok év után végre újra magára talált. 2002 óta a közösség jelenlegi lelkipásztorának, *Péter Zoltán*-nak és feleségének, *Mesteri Ritán*ak a szolgálatával új távlatok nyíltak azok számára, akik a mintegy százhusz fős gyülekezetet otthonuknak tekintik. Ennek jele az egyre több kisgyermekes család megszólítása, az új gyülekezeti centrum építésének elkezdése és a mülldorfi testvérgyülekezettel való kapcsolat ápolása is. A hálaadáson – négynapos látogatás keretében – részt vett a testvérgyülekezet hattagú küldöttsége is.

„A millennium évében, 1896-ban felszentelt épületnek nemcsak patinás múltja, hanem biztató és előremutató jövője is lehet” – mondta igehirdetésében *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke. A 122. zsolttár szavaira utalva így folytatta: „Ceglédi zárandó-

kok! Ecclesia viatorum! Úton lévő gyülekezet! Isten népe itt, Cegléd! Immár nem a jeruzsálemi templomban, hanem itt, a száztíz éves ceglédi templomban vándorol veletek Jézus. Már az ellenre-

formáció idején lutheri tanokat valló őseitek örökösei vagytok! Veletek jár Jézus, itt van közöttetek.”

Az istentisztelet végén Péter Zoltán és dr. Fabiny Tamás megkoszorúzta az egykor lelkészként itt szolgáló *Wolf (Ordass) Lajos* későbbi püspök, *Török József* templomépítő lelkész és *Raffay Sándor* ceglédi származású püspök emléktábláját, valamint a több mint kétszáz éves gyülekezet lelkészeinek névsorát megörökítő márványtáblát.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Déli harangszó

November 20. és 26. között minden délben a csöväri evangélikus templom harangja szól a Kossuth rádióban. Csövár Pest megyei község, Váctól húsz kilométerre keletre fekszik. A település hasonló nevű várát egy 1319-ből való oklevél említi először. A 15. század végén *Corvin János* tulajdona volt, majd *Ráskai Balázs* királyi tárnokmester reneszánsz lakóvárrá alakíttatta át. A törökidús után rommá vált a kis erődítmény, és elnéptelenedett a falu is. Az 1650-es évek végén felvidéki evangélikusok telepedtek le itt. Első lelkészüik *Smidt Sebestyén* volt, aki 1664-ben kénytelen volt elhagyni gyülekezetét. Öt év múlva állt helyre az egyházi közigazgatás.

Csővár ma is látható evangélikus temploma 1826 és 1831 között épült. Huszonhárom méter magas tornyában három harang lakik. A délidőben megszólaló kilencvennégy kilós harang nemcsak a csöväriak történelméről ad hírt, hanem az itt élő evangélikus közösségről is.

► (Forrás: Rtv Részletes)

Az Alcsúti Arborétum

► **Arborétumot nem a vad természet szépségének a megcsodálásáért keres fel az ember; a megtervezett, épített parkok és a bennük élő, mesterségesen telepített növényritkaságok nem is ezt a célt szolgálják. Nem lehet – és nem is kell – az őstermészet megannyi csodálatos helyszínéhez, magas hegyekhez, vad folyópartokhoz vagy sok száz éves erdőkhöz hasonlítani a mérnöki pontossággal kivitelezett és botanikusok, kertészek összehangolt munkájának eredményeként létrehozott köztereket. Az arborétumok elsődleges célja az, hogy a tudományos kutatást segítsék, lehetőséget adva a világ legkülönbélebb tájairól származó növények tanulmányozására. Nem elhanyagolható ezenkívül az sem, hogy a gyűjteményt megismertessék a nagyközönséggel; ezenkívül ezekben a kertekben a babától a nagymamáig bárki szép környezetben sétálhat, levegőzhet, gyönyörködhet a látványokban kedve szerint. Így van ez a Budapesttől nem messze lévő Alcsúti Arborétumban is.**

A belépő megváltása után birtokba vehetjük a területet, az egykori kastélykeretet, Magyarország egyik legrégibb angolparkját. A növényritkaságok mellett – amelyek telepítését még József nádor kezdte el 1825-ben nagy gonddal és szeretettel – más érdekesség is látható itt, például a korszellemnek megfelelően kialakított, ma is ép ketrecek a Medveházban. Sajnos már csak a romjait láthatjuk az Ybl tervei alapján épült Pálházának, amely egykor a legnagyobb volt az ilyen célú hazai épületek között. Hasonlóképpen csak a maradványai emlékeztetnek az egykor impozáns kastélyra; ma mindössze a homlokzati fala áll. Mellette viszont – igaz, csak kí-

vülről – megcsodálható a romantikus olvasmányaink hangulatát idéző templom, és a környékén található még néhány, szintén érdekes, a régi korokat idéző, épen megmaradt építmény. Meghitt hangulatot áraszt a Grottának nevezett kis szigeten álló kőfülkében elhelyezett Szűz Mária-szobor.

A parkban mindenhol jó minőségű, jól karbantartott utakon lehet közlekedni, így az idősebbek és a babakocsival érkezők is biztonságosan haladhatnak. A kisebb-nagyobb gyerekek pedig kulturált körülmények között elégethik ki a mozgásigényüket.

A hangulat csodálatos. Tiszta levegő, harmonikus, szép környezet, a gondo-

zott park megkapó látványa fogadja a látogatót. S aki nem sajnálja rá az időt, eldugott szépségeket is felfedezhet.

Ilyenkor összeen különleges látvány, ahogy az alacsonyan érkező napsugarak megvilágítják a lombjukat hullató fákat. Különös érzés a színes levelekben gázolva sétálni a tó partján, amikor szinte a víztükröt is elfedi a mindent vastagon beborító avar. A park közepén található tavon több híd vezet át; érdekesség, hogy még véletlenül sem találhatók két egyforma. A nyáron látható, betonteknőben csordogáló kis patak – a gyerekek kedvence – medre most szárazan nyújtózik, de ha ráakad valaki, most is érdemes megállni néhány percre a kedves látvány mellett.

A nyugalom és a szép környezet módot ad az egészséges és tartalmas időtöltésre, a városból való kiszakadásra, a kapcsolódásra, feltöltődésre, miközben együtt lehet a család.

■ GYARMATI GÁBOR

Az intézmény novemberben már csak hétvégeken tart nyitva, 10-től 16 óráig; ha azonban a téli időjárás engedi, tovább is lehetővé szokták tenni a látogatást. A park felfedezése előtt célszerű telefonon érdeklődni, az intézmény munkatársai készségesen adnak felvilágosítást a 22/353-219-es telefonszámon. Az arborétum címe: Alcsútdoboz, Alcsúti utca.



A SZERZŐ FELVÉTELE

Mihaszna honlap?

Valljuk, hogy a Szentlélek a modern eszközöket is felhasználja a misszió érdekében. Ezért készítünk az Evangelikus Missziói Központban számos olvasható és hallgatható anyagot, amellyel hívó és nem hívó testvéreket egyaránt igyekezünk segíteni a Krisztusra találásban, a lelki problémák rendezésében és a hitbeli erősödésben.

Kattintson ide: <http://misszio.lutheran.hu/>

A rádióadások menüpont alatt letöltheti a regionális műsorokban elhangzott interjúkat, amelyekben közismert személyek és átlagemberek egyaránt megszólalnak, beszélnek hitükről, munkájukról, és beszámolnak konkrét élethelyzetekről, vívódásokról, megoldásokról. Kudarcaikkban és sikereikben olykor mi is magunkra ismerhetünk, sőt tanulhatunk a jó vagy rossz példákból.

Talál lelki útavalót is: bármikor visszakeresheti a Kossuth rádiós evangélikus félórás missziói perceit vagy a regionális műsorok rádiós jegyzeteit. Ha szíven találta az üzenet, akkor újra meghallgathatja; ha másokkal is szeretné megosztani, akkor egy linkajánlóval könnyen útbaigazíthatja az illetőt; ha pedig nem állt módjában figyelni az adást, akkor utólag is rákattinthat a honlapra. Érdemes rendszeresen visszalátó-

gatni, a rádiós anyagokat ugyanis hetente frissítjük.

A *kazettamisszióra* klikkelve rátalál a kiadott CD-k és kazetták listájára. Mindegyik hanghordozóhoz rövid leírás tartozik, és – az újabb anyagok esetében – a borítójuk képe is megjelenik. Így könnyen kiválaszthatja, hogy mire lenne éppen szüksége, vagy mit hallgatna meg szívesen.

Az *iratmisszió* menüpont alatt megtalálja a különböző témákban kiadott missziós szórólapokat, valamint a *Híd* evangélikus magazint. Ez utóbbi az előfizetőkhez és az *Evangelikus Élet* olvasóihoz a megjelenést követő napokban jut el, míg a világhálóra csak néhány héttel később kerül fel. Az oldalak PDF formátumban tölthetők le, ezáltal a képernyőn is visszakapjuk az eredeti képi minőséget.

Mi hát a *haszna* a missziói központ honlapjának? Van néhány érvem arra, hogy nem *mihaszna* időtöltés az anyagok frissítése. Alkalmat jelent az egyéni épülésre, a lelki kikapcsolódásra. Az interjúk segítségével olyanok is betekintheznek a keresztény életbe, és kedvet kaphatnak hozzá, akik egyébként nem találkoztak még hívó emberrel, vagy soha nem menének el templomba. Segíti a lelkesí-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ



Rovatgazda: Erdélyi Károly

munkát. Lehet gyülekezeti alkalmak témája – ahogy például Pestszentlőrincen az idősök bibliaóráján és az ifin gyakran épül a beszélgetés egy-egy közösen meghallgatott rádiós interjúra; vagy a stuttgarti magyar gyülekezetben, ahol a missziós szórólapok adták egy sorozat alapját. A kézbe vehető kiadványok – az olvasni- és hallgatnivalók egyaránt – továbbadhatók a lelkipásztori, illetve testvéri látogatások során.

A kedves Olvasót is szeretettel meghívjuk ebbe a *közhasznú* munkába. Ha módjában áll, látogassa a missziói központ honlapját, és engedje, hogy a Szentlélek Isten ezen az eszközön keresztül is munkálkodjon az életében! Hívja fel ismerősei, rokonai (például az unokái!) figyelmét az internet áldásaira, s igazítsa útba őket honlapunkhoz! Tapasztalja meg Ön is, hogy megéri!

■ HULEJ ENIKŐ

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az Evangélium Színház rendezésében a Duna Palota kamaraszínház-termében november 22-én, szerdán 18 órakor *Ady 100 éve* címmel *Udvaros Béla*, a színház művészeti vezetője tart irodalmi emlékestet. Az előadás meghallgatása díjtalan; támogatást köszönettel veszünk.

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban november 22-én nyílt napot tartunk. Szeretettel várunk minden érdeklődőt, aki szívesen megismerkedne közelebbről is az intézményünkben folyó munkával. 17 órától dísztermünkben tájékoztatót tartunk az 5. és a 9. évfolyamra felvételiző tanulók és szülei számára.

Az Evangélikus Nők Klubja következő alkalmát november 25-én, szombaton 10 órai kezdettel tartjuk az országos iroda földszinti termében (Budapest VIII., Üllői út 24.). Az alkalmon *Gazsó Andrea*, az Üdvhadserg Magyarország lelkesznője számol be szolgálatukról *Segítő kezek – gyógyuló szívek* címmel. Sok szeretettel hív és vár az alkalomra minden kedves testvért a Női Missziói Szolgálat!



HÍRDETÉS

A székesfehérvári gyülekezet novemberi programjai

- November 17-én, pénteken 17 órakor *Petrás Mária* csángó keramikusművész kiállítását *Kallós Zoltán* Kossuth-díjas néprajzkutató nyitja meg a gyülekezeti teremben.
- A november 19-én, vasárnap 10.30-kor kezdődő istentiszteleten szenteli fel *Itt-zés János* püspök a gyülekezet új orgonáját. 16 órakor zenés áhítaton szolgál *Trajler Gábor* orgonaművész, *Tóka Szabolcs* orgonaművész és *Szebik Attila* egyházzenesz, a gyülekezet kántora. Előadást tart *Hafenscher Károly* lelkész, az Országos Egyházi Iroda igazgatója.
- November 25-én, szombaton 19 órakor kerül sor a gyülekezet énekkarának húszéves jubileumi hangversenyére a templomban *Csekéné Bányaí Erzsébet* vezényletével.

Az ünnepi alkalmak helyszíne: Székesfehérvár, Szekfű Gyula u. 1. Mindenkit sok szeretettel hívunk és várunk!

BÉRES Az egészséges emberért

Energiával telve ősszel is

Bár hosszúra nyúlt a kellemes őszi idő, a természet rendje szerint idén is elérte hozzánk a borongós, esős időjárás. Ilyenkor tovaszáll a tavaszi, nyári lendületünk, s az évszaknak megfelelően a mi hangulatunk is kicsit borongósabbá válik, kedvetlenebbek, fáradtabbak vagyunk, mint általában.

Miért? Ennek sokféle oka van. Ezek közül az egyik, hogy ebben az időszakban elkezd csökkenni szervezetünk vitamin- és ásványianyag-szintje. Hiszen azok a zöldegek és gyümölcsök, amelyeket ilyenkor lehet kapni, nem tartalmaznak olyan mennyiségben vitaminokat és ásványi anyagokat, mint nyári társaik. Így tehát hiába figyelünk oda, és igyekszünk megfelelő mennyiségű zöltséget és gyümölcsöt fogyasztani, mégsem juttatunk szervezetünkbe megfelelő mennyiséget a létfontosságú vitaminokból és ásványi anyagokból. Aról nem is beszélve, hogy a főzési, illetve az élelmiszer-feldolgozási eljárások következményeként gyakran semmiválhat az egészségesnek tartott ételek vitamintartalma. Ha azonban tartósan a szükségletünknl kevesebb vitamint, ásványi anyagot és nyomelemet juttatunk a szervezetünkbe, felborulhat a belső egyensúlya, és különböző panaszok léphetnek fel. Ilyenkor jelentkezik a fáradékonyság, a rossz közérzet, a kimerültség, valamint csökken a fizikai és a szellemi teljesítmény.

Ezeket a panaszokat kerülhetjük el az olyan, vitaminokat, ásványi anyagokat és nyomelemeket tartalmazó komplex készítmény szedésével, mint a Béres Gyógyszergyár által a speciálisan a hazai igényeknek megfelelően kifejlesztett **Actival Max**. Az **Actival Max** harmincegy hatóanyagot tartalmazó komplex étrendkiegészítő multivitamin ásvá-

nyi anyagokkal és nyomelemekkel. Az **Actival Max** fogyasztása hozzájárul a szervezet vitamin-, ásványianyag- és nyomelemszükségletének biztosításához, ezáltal a jó közérzet és teljesítőképesség fenntartásához, az ellenálló képesség megőrzéséhez.

Az **Actival Max** többek között olyan összetevőket is tartalmaz, mint például a lutein, a likopin és a β -karotin. A lutein elősegíti a számítógép- és a televízióképernyő által próbára tett szem egészségének és az érrendszertépségének megőrzését. A likopin hozzájárul a szervezetben zajló káros oxidációs folyamatok (például öregedési folyamatok) megakadályozásához, a β -karotin pedig a körmör, a haj és a bőr egészségének a megőrzésében játszik fontos szerepet.

Töltsük fel szervezetünket vitaminokkal, hogy megőrizhessük lendületünket az őszi hónapokban is!

EVÉL&LEVÉL&EVÉL&LEVÉL

Hozzászólás egy igemagyarázathoz

Néhány gondolatot szeretnék hozzáfűzni *Vándor József Ítélet után – ítélet előtt* című írásához. Az 1Móz 8,18–22 alapján írt igemagyarázat az *Evangelikus Élet* október 29-i számában jelent meg a *Vasárnap igéje* rovatban.

Az igemagyarázó értelmezése szerint a „megromlott emberiség számára Isten bevezette a bűnök elnézésének, hosszantűrésének korszakát a megváltó Jézus Krisztus eljövetelelég”. A Bibliára utalva: „*A tudatlanság időszakait ugyan elnézte Isten, de most azt hirdeti az embereknek, hogy mindenki mindenütt térjen meg.*” (ApCsel 17,30) Más fordítású Bibliákban az „elnézte” szó helyett az „elviselte” vagy a „türelmes” szavak állnak. Korunkban rossz csengése van az „elnézni” és „elhallgatni” szavaknak. Célszerű-e az „elnézni” szóval fémjelezni ezt a korszakot? A bűn elnézéséről 2Móz 20,5-ben olvashatunk: „*Megbüntetem az atyák bűnéért a fiakat is harmad- és negyedigig, ha gyűlölnék engem.*” Jn 16,8-ban pedig azt olvashatjuk, hogy: „...*amikor eljön [ti. a Szentlélek], leleplezi a világ előtt, hogy mi a bűn, mi az igazság, és mi az ítélet.*”

Jó látni Urunk kegyelmét, hogy felhozza napját jókra és gonoszokra is. Nekem figyelemztető jel a klímaváltozásból eredő szélsőséges időjárás és a sok természeti katasztrófa. Ha ezzel bűneinkre utal Istenünk, akkor a szivárványban mutatott szövetséget még alázatosabban kell értékelnünk. Hiszem, hogy Urunk nem bűneinket szándékozik elnézni, hanem gyógyítani akar, és új életet szeretne adni. Ez az ő felfoghatatlan váltságműve.

A kijelölt igazszakasz kiemeli Nőé hálaadó oltárépítését Urunknak. Dicsérhette volna Nőé magát is, hogy milyen ügyesen építette meg bákáját. Hangsúlyos: Nőé nemcsak Istenben hitt, de Istennek is. A bákával történő megmaradásért övé a dicsőség. Ilyen lelkiséggel tudunk Istenünknek mi is jó illatú, neki tetsző hálát adni.

DR. DRENYOVSKY KÁLMÁN (Budapest)

A Nőé-féle szövetség nemcsak a bűnök elnézésének, hanem a bűnök korlátozásának korszaka is volt a világi hatalom által. Ezt pont a textust követő kilencedik fejezet elején találjuk, csak a szövetségnek ezt a tartalmát a kijelölt textus nem tartalmazta. Ez azt jelentette, hogy a világi hatalom akár erőszakkal és büntetésekkel is korlátozza a bűnt. Ez egyébként megfelel a lutheri két birodalom elméletnek is.

A bűnök elnézése annyit jelentett, hogy noha már a Nőé után következő nemzedék is érett volt a világítéletre, Isten megelégedett a bűnök korlátozásával, a megmentő Jézus Krisztus eljövetelelég. Drenyovszky Kálmán tévedése, hogy összekeveri az üdvörténeti korszakokat. A bűnök harmadik és negyedik nemzedékben való megbüntetése már a törvény korszakára vonatkozott, azokra, akik ismerték Isten parancsolatait, de nem a pogány nemzetekre. Azt az ígéretet, hogy a Szentlélek elvezet a teljes igazságra, Krisztus egyháza kapta, de nem a Krisztus eljövetele előtt élt pogány nemzetek. Tehát szigorúan el kell választanunk az üdvörténeti korszakokat és üdvörténeti csoportokat (nemzetek, zsidók, egyház). Az egyik üdvörténeti korszakra vonatkozó ígéretet nem vihetők át önkéntesen egy másikra, főleg nem vihetők át Krisztus egyházának az ígérete a Krisztus eljövetelelég jóval megelőző pogány nemzetek világába. Hiszen ezt az ígéretet még a zsidók sem kapták meg, ez az ígéret csak Krisztus mennybemenetele után teljesedett be. A bűnök elnézésének korszaka sem terjed ki a világörténelem egészére, csupán a messiás Jézus Krisztus eljövetelelég, de addig ez igenis érvényben volt a pogány nemzetek között.

Tehát a Nőé-féle szövetség nem keverhető össze sem a mózesi szövetséggel, sem az új szövetséggel. Ez olyan, mintha úgy gondolnám, hogy Isten a zsidókhöz hasonlóan a keresztényeknek is egy különálló földrajzi területen lévő országot ígért, holott nekünk nem ílyet ígért. Ezért sem az üdvörténeti korszakok, sem a csoportok, sem a szövetségek nem keverhetők, mert abból zűrzavar támad. Az ige helyes hasogatása az, ha mindent a maga üdvörténeti korszakán belül, a vonatkozott üdvörténeti korszakra értelmezzük.

VÁNDOR JÓZSEF

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Vaníliás krémes

Hozzávalók a tésztaához: 60 dkg finomliszt, 12 dkg porcukor, 2 kis pohár tejfől, 2 tojássárgája, 12 dkg Rama margarin, 1 kiskanál szalalkáli, egy csipet só.

A krémhez: 3 csomag főzős vaníliás pudingpor, 1,5 l tej, 15 evőkanál porcukor, 6 tojásfehérje, 3 csomag vaníliás cukor.

A tészta elkészítéséhez a lisztbe bele-morzsoljuk a margarint, majd hozzá-tesszük a tojássárgákat és a tejfölt. Könnyen nyújtható tésztát gyúrunk belőle. Négy részre osztjuk és tepsiméretű-re újítjuk. Sütőpapírral kibéelt tepsiben egymás után megsütjük.

A krém elkészítéséhez a pudingport, a tejet és a kétféle cukrot állandó keverés mellett sűrűvé főzzük. Amikor elkészült,



FOTÓ: BODA ZSUZSA

még forró állapotában hozzákeverjük a kemény habbá vert tojásfehérjéket.

Az elkészült krémmel megkenjük az egymásra tett tésztaalapokat, majd a süteményt kicsit állni hagyjuk, hogy a tészta megpuhulhasson.

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

☐ egy hónapra: 780 forintért

☐ fél évre: 4680 forintért

☐ három hónapra: 2340 forintért

☐ egy évre: 9360 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsé ki, és küldje vissza az alábbi címre:

Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

Kiadói közlemény

Tisztelt Előfizetőnk! Az elmúlt hat esztendőben csaknem minden év elején emelkedett az *Evangélikus Élet* ára. Nem azért, mert hatalmas hasznot szeretett volna elkönyvelni a kiadó, hanem azért, hogy kevesebb legyen a veszteség. Az elmúlt hat év áremelései ezt a célt szolgálták, bár az „olló” így is csak szűkülni tudott, teljesen összezáródni nem.

2007-ben sem tudunk más tenni, a lap árát ismét emelnünk kell. Jövőre egy *Evangélikus Élet* 180 forintba kerül majd, az éves előfizetés 9360 Ft, a féléves 4680 Ft, a negyedéves 2340 Ft lesz. E mintegy 9%-os áremeléssel is csak úgy tudjuk legalább „nullszaldósra” tervezni az újság jövő évi költségvetését, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház is hozzáad a lap minden egyes példányának előállítási költségéhez 75 Ft-ot.

Tudom, valami biztató, a megnövekedő terheket feledtető konklúzióval kellene zární e bejelentést. De inkább csak azt a sokszor irreálisnak tűnő víziót fogalmazom meg, amely ezt a tendenciát alapjában megváltoztathatná. Mivel a költségek körülbelül 60%-a független a „legyártott” példányszámtól, a legjelentősebb hatás az lenne, ha a jelenleginél kétszer-háromszor nagyobb számban kelne el az *Evangélikus Élet*. Papíron 300 ezer evangélikus él Magyarországon, egy-egy vásárnapon hozzávetőleg 30 ezren vagyunk együtt istentiszteleteken... Ha e szűk körből – mondjuk – minden második testvérünk döntene hétről hétre a lap megvásárlása mellett, 2008-ban csökkenhetne a lap ára. Ez az a terület, amelyre az elkövetkezendő időszakban leginkább figyelnünk kell, és persze ez az a terület, amelyen a szerkesztőség és a kiadó önmagában nem tud eredményeket elérni. Sokak segítségére szorulunk: lelkesekére, az újságot már olvasókéra, leendő olvasóinkéra.

KENDEH K. PÉTER, a *Luther Kiadó* igazgatója

Keresztyénként politizálni

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk az *Evangélikus Élet* szerkesztősége médiaműhelyének, valamint a *Protestáns Újságírók Szövetségének* közös szervezésében november 17–19. között zajló **protestáns újságíró-találkozó** szombat délutáni fórumbeszélgetésére.

Helyszín: Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ (8253 Révfülöp, Füredi út 1.)

Időpont: november 18., 15.30–17.30

Vendégünk két országgyűlési képviselő:

Balog Zoltán református lelkész

Donáth László evangélikus lelkész

(A diskurzust vezeti Szentesi Zöldi László újságíró, a PRÚSZ titkára.)

Előfizetőink figyelmébe!

Az év végéhez közeledve ezúton szeretnénk felhívni az *Evangélikus Élet* előfizetőinek figyelmét néhány fontos és praktikus tudnivalóra.

- Előfizetőink aktuális előfizetésük lejárta előtt postai úton kapják meg névre szóló előfizetési díjbekérő leve-lüket. Előfizetésüket a levélhez mellékelт csekkszelvény felhasználásával újíthatják meg. *(Ha nem kapnak csekket, az azt jelenti, hogy még nem járt le az előfizetésük. Amíg nem értesítjük Önöket, addíg ne fizessenek be semmilyen összeget!)*
- Lapunkban időnként más szervezetek (esetenként ki-adók) is elhelyeznek csekkeket, de ezeken NEM lehet az *Evangélikus Életre* előfizetni! (A múltban előfordult, hogy EvÉlet-előfizetésüket többen ilyen csekkeken kívánták rendezni, az így befizetett összegek azonban soha nem érkeztek meg kiadónkhoz.)
- Azon előfizetőink, akik bankon keresztül, havonkénti készpénz-átutalási megbízással rendezik előfizetésüket, egyeztessék munkatársunkkal, hogy hol tart az előfize-tésük. Ez azért lehet fontos, mert néhány előfizetőnk nem a megfelelő összegre adott megbízást számlaveze-tő bankjának, így nekik már jó előre rendezve van az előfizetésük. (Közös érdek, hogy amíg nem esedékes az újabb befizetés, addíg függesszék fel az átutalási megbí-zást.) Azoktól, akik biztosak benne, hogy nem „szaladt” nagyon előre az előfizetésük, csak annyit kérünk, hogy a havonta átutalandó összeget ne felejtsek el 780 forintra módosítani.
- Az *Evangélikus Élet* leendő előfizetői előfizetési igényük-et levélben, e-mailben, telefonon vagy – most például a lapunk 11. oldalán található – megrendelőlap kitölté-sével is elküldésével jelezhetik! A megrendelőlap beér-kezése után minden új előfizetőnknek névre szóló le-velet küldünk, amelyben minden fontos tudnivalót megírunk.
- Végezetül még egy fontos dolog. Annak érdekében, hogy adatbázisunk minden szempontból pontos és megbízható legyen, kérjük, ellenőrizzék, hogy helyesen írjuk-e a nevüket és a címüket!

Ha az előfizetéssel kapcsolatban bármilyen kérdésük, ész-revételük van, forduljanak bizalommal közvetlenül szer-kesztőségünkhöz; munkatársunk, *Vitalis Judit* készséggel áll rendelkezésükre.

Az *Evangélikus Élet* szerkesztőségének elérhetőségei: 1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 1/317-1108, 20/824-5519. Fax: 1/486-1195. Elektronikus leveleiket a judit.vitalis@luther-an.hu e-mail címre küldhetik el.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Akkor majd megbüntetem azokat a férfiakat, akik olyanok, mint a seprején tönkrement bor, és ezt gondolják magukban: Nem tesz az Úr sem jót, sem rosszat. Zof 1,12 (Jel 3,15b–16; Mt 25,31–46; Róm 8,18–23/24–25/; Zsolt 50) A próféta azokról beszél, akik félreértik Isten türelmét. Azt gondolják, Isten nem képes semmit sem cselekedni: tétlenül szemléli a világ fo-lyását. Nem értik, hogy Isten azért nem avatkozik be az eseményekbe, mert hosszú-tűrő, és vár az ítélettel. Abban reménykedik, hogy az emberek még időben megtér-nek. A reménység vasárnapján Istennek ez a reménysége bátorít minket is arra, hogy senkit ne „írjunk le” elhamarkodottan, hanem Isten kegyelmének hatékonyságában bízva, jó reménységgel tekintsünk minden embertársunkra.

Hétfő

Én, az Úr, vagyok szabadítód és megváltód! Ézs 60,16 (2Pt 3,18; Mt 7,21–27/28–29/; Jel 21,9–14) A próféta a babiloni fogságban élő népet vigasztalja: meg fogják tudni, hogy Isten valóban szabadítójuk és megváltójuk. A hetven év letelekor a nép meg is ta-pasztalta: Isten nem ismer lehetetlent, és amikor elérkezik az ideje, megcselekszi, amit ígért. Szinte a semmiből, egyik napról a másikra verbuválódott *Círus (Kóres)* méd–perzsa hadserege, amely látványosan rövid idő alatt felszámolta a babiloni bi-rodalmat, lehetővé téve a fogoly népek hazatérését.

Kedd

Dávid házára és Jeruzsálem lakóira pedig kiárasztom a könyörület és könyörgés lelkét. Zak 12,10 (Ef 2,18; Zsid 10,26–31; Jel 21,15–21) A mondat a János-passióban (Jn 19,37) idézett pró-féciával folytatódik: „*Rátékitenek arra, akit átdöftek, és úgy gyászolják, ahogyan az egyetlen gyermeket szokták, és úgy keseregnek miatta, ahogyan az elsőszülött miatt szoktak.*” Reményte-len, hogy az ószövetségi nép egy napon Krisztus keresztye alatt fog megtérni? A ba-biloni fogságból való szabadulás példája mutatja, hogy Isten nem ismer lehetetlent, amikor népe szabadítására és megváltására vonatkozó ígérétét teljesíti.

Szerda

Jöjjetek, boruljunk le, hajoljunk meg, essünk térdre alkotóink, az Úr előtt! Zsolt 95,6 (ApCsel 3,19; Lk 13,1–5/6–9; Jel 21,22–27) A zsoldáros azért hív hálaadásra, mert Isten végül tel-jesítette ígérétét, és bevezette népét Kánaán földjére, noha a nép közben lázadt és el-lenszegült, és ezért negyven esztendeig a pusztában kellett bolyongania. A méltatlan-ná válás, a bűn csak időben hátráltatja, de nem akadályozza meg Isten üdvtervének megvalósulását, az ígéretek teljesülését.

Csütörtök

Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam, segítségért kiáltottam Istenemhez. Meghallotta hango-mat. Zsolt 18,7 (Jn 16,26–27; 2Thessz 1,3–12; Jel 22,1–5) A zsoldáros végveszélyben ta-pasztalta meg, hogy Isten ígérete igaz: „...*megmenekül mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét...*” (Jóel 3,5), vagy ahogy Pál apostol tolmácsolja a próféta szavát: „*Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözlül.*” (Róm 10,13) *Luther* is így tanít: aki állhatatosan kitart az imá-dságban, az végül meg fogja tapasztalni, hogy „a hívők nem rászédettek”.

Péntek

Mindnyáján tévelyegtünk, mint a juhok, mindenki a maga útját járta. De az Úr őt sújtotta mindnyá-junk bűnéért. Ézs 53,6 (1Pt 2,24; Mt 26,59–66; Jel 22,6–15) Az üdvösség ígéretének teljesü-lésében az az első állomás, amikor felismerjük, hogy Krisztus a mi bűneink ítéletét szen-vedte el a kereszten. Ebben ismerhetjük meg Isten irántunk való szeretetét, amely – ha nyitott szívvel fogadjuk – életünk végéig valóságosan fogja munkálni megtérésünket.

Szombat

Enyém az ezüst, enyém az arany – így szól a Seregek Ura. Hag 2,8 (Lk 12,25–26; Jel 20,11–15; Jel 22,16–21) A próféta szerint eljön az idő, amikor a föld népei megismerik Isten sze-retetét, és halából egész életüket Isten akaratának cselekvésére szentelik, még anyagi javaikat, ezüstjüket és aranyukat is Isten szolgálatának eszközévé teszik. Lehetetlen? Isten minden ígérete lehetetlennek látszik, míg el nem jön a beteljesedés ideje.

■ VÉGHELYI ANTAL

A **Luther Kiadó** szeretettel vár minden érdeklődőt Debrecenbe november 23–25. között a *III. debreceni könyvszemlén* felállított pavilonjában. A vásár ideje alatt kiadványaink 15% kedvezménnyel vásárolhatók meg. Előzetes megrendelé-sek és a helyszínen történő készpénzes fizetés esetén szintén 15% kedvezményt biztosítunk. Helyszín: a Debreceni Egyetem főépületének diszudvara.

Az idén is szeretettel várnak minden érdeklődőt a szervezők a december 1-jén és 2-án ismét megrendezendő *keresztény adventi könyvvásárra*, melynek helyszíne az előző évekhez hasonlóan a Lónyay Utcai Református Gimnázium (1092 Buda-pest, Kinizsi u. 1–7.). Nyitva tartás: pénteken 14–19, szombaton 9–16 óráig.

A könyvvásáron a **Luther Kiadó** is szeretettel várja kedves vásárlóit könyvaszt-alánál. A vásár ideje alatt kiadványaink 15% kedvezménnyel vásárolhatók meg.

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu EvÉlet on-line: www.evelet.hu Hírdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztő-ségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lu-theran.hu). Olvasószerkesztők: Győri Virág vez.-szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gaz-dag@lutheran.hu). Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet on-line (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kőhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.koha-ti@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302	Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1288; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautal-ványon. Az előfizetési díj belföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszé-dos országba egy évre 29 000 Ft (116 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró). Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölnetni, el-lenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem kül-dünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő dél-utáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyezte-tett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetésekért a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.
--	---